3.3.2 Number of books and chapters in edited volumes/books published and papers published in national/ international conference proceedings per teacher during last five year

Sl. No.	Name of the teacher	Title of the book/chapters published	Title of the paper	Year of publication	ISBN number of the proceeding	Name of the publisher
1	Dr. Eknath Patil	Marathi sahitya avakashatil sandharbh upyojit bhashaa vidnyaan		2018-19	978-81927118-5	Prakash Kumbar
2	Dr. Sanghmitra Sarvade	Arthavyavastha - Unit 4	19th century Maharashtra	2018-19	978-81-938801	Shivaji University , Kolhapur
3	Dr. Niranjan Kulkarni	Medieval Miraj	An enquiry into Maratha Archaeology (1600-1948)	2018-19	978-93-89488-2-09	Wizcraft Publications, Solapur
4	Amar Kamble	BOOK-mulakht koushalya	Book Writer	2018-19	978-93-87322-20-2	sanvad publication ,kolhapur
5	Dr. Y. Jugale Dr. V. Jugale	Agriculture credit co-operative in India	Book Writer	2018-19	978-93-82028-54-3	Studera Press , New Delhi
6	Dr. Namdev Khavare	British Renaissance Literature	Elizabethan & Metaphysical Poetry	2018-19	978-81-940444-5-1	Shivaji University , Kolhapur
7	Mr. D.S. Kulkarni	British Neoclassical & Romantic Literature	Gulliver's Travels (Book I & II)	2018-19	978-81-940444-5-1	Shivaji University , Kolhapur
8	Dr. Y. Jugale Dr. V. Jugale	Jala , Jamina ani G.M. O.	Book Writer	2019-20	978-93-87322-37-0	Sanvaad Pub. Kolhapur
9	Dr. Y. Jugale Dr. V. Jugale	Krushisanjeevke	Book Writer	2019-20	978-93-87322-40-0	Sanvaad Pub. Kolhapur
10	Dr. Namdev Khavare	Victorian & Early Modern Period (Sem. -II	ictorian & Early Modern Poetry (Selected Poem	2019-20	978-93-92887-49-9	Shivaji University , Kolhapur
11	Dr. Sanghmitra Sarvade	Samaj Sudharak - Unit 3	Social Reforms in Maharashtra	2019-20	978-93-89327-83-0	Shivaji University , Kolhapur
12	Dr. Appasaheb Shelke	Political science	Introduction to political science	2019-20	978-93-89327-18-2	Shivaji University , Kolhapur
13	Dr. Namdev Khavare	Ability Enhancement	Group Discussion	2020-21	978-93-85190-16-2	Shivaji University , Kolhapur
14	Dr. Vandana Tandale	Advanced Accountancy	ST Accounting With Practcals Using Tally Part	2020-21	978-93-92887-42-0	Shivaji University , Kolhapur
15	Dr. Appasaheb Shelke	Political Process in India	Issues in Indian politics	2020-21	978-93-89327-79-3	Shivaji University , Kolhapur
16	Amar Kamble	BOOK Chapter	korona nantrchi tarunpidhi	2020-21	978-81-946572-9-3	madhushri publicatuon ,kolhapur
17	Dr Balaji Kamble	BOOK Chapter	professional Ethics for Librarianship	2020-21	978-93-81249-30-7	Mukta Pub. Kolhapur
18	Amar Kamble	BOOK-Punyshlok Ahilyadevi Holakar	Book Writer	2021-22	978-93-87322-90-5	Nirmiti publication, kolhapur
19	Dr. Niranjan Kulkarni	Early and Ancient India	SIM -5 (Chapter 1 &2)& SIM 6(Chapter 1 & 4)	2021-22	978-93-92877-18-5	Shivaji University , Kolhapur
20	Dr. Sanghmitra Sarvade	Itihas: Vyakhya va Vyapti- Unit 1	History: Its Theory	2021-22	978-93-92887-65-9	Shivaji University , Kolhapur
21	Dr. Niranjan Kulkarni	Unsung Heroes of Indian Freedom Struggle	Editing Book	2021-22	978-81-957702-9-8	Dept. of History and Akshardalan Kolhapu
22	Dr. Ashok Jadhav	Marketing Management	Marketing & marketing Process	2022-23-	978-93-5762-123-6	Alpha International Publications

Dr. Yojana Vasantrao Jugale
PRINCIPAL,
Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Commerce & Science College, HATKANANGALE, Dist. Kolhapur.

Hon.Shri.Annasaheb Dange Arts, Com.& Sc. College, Hatkanangale

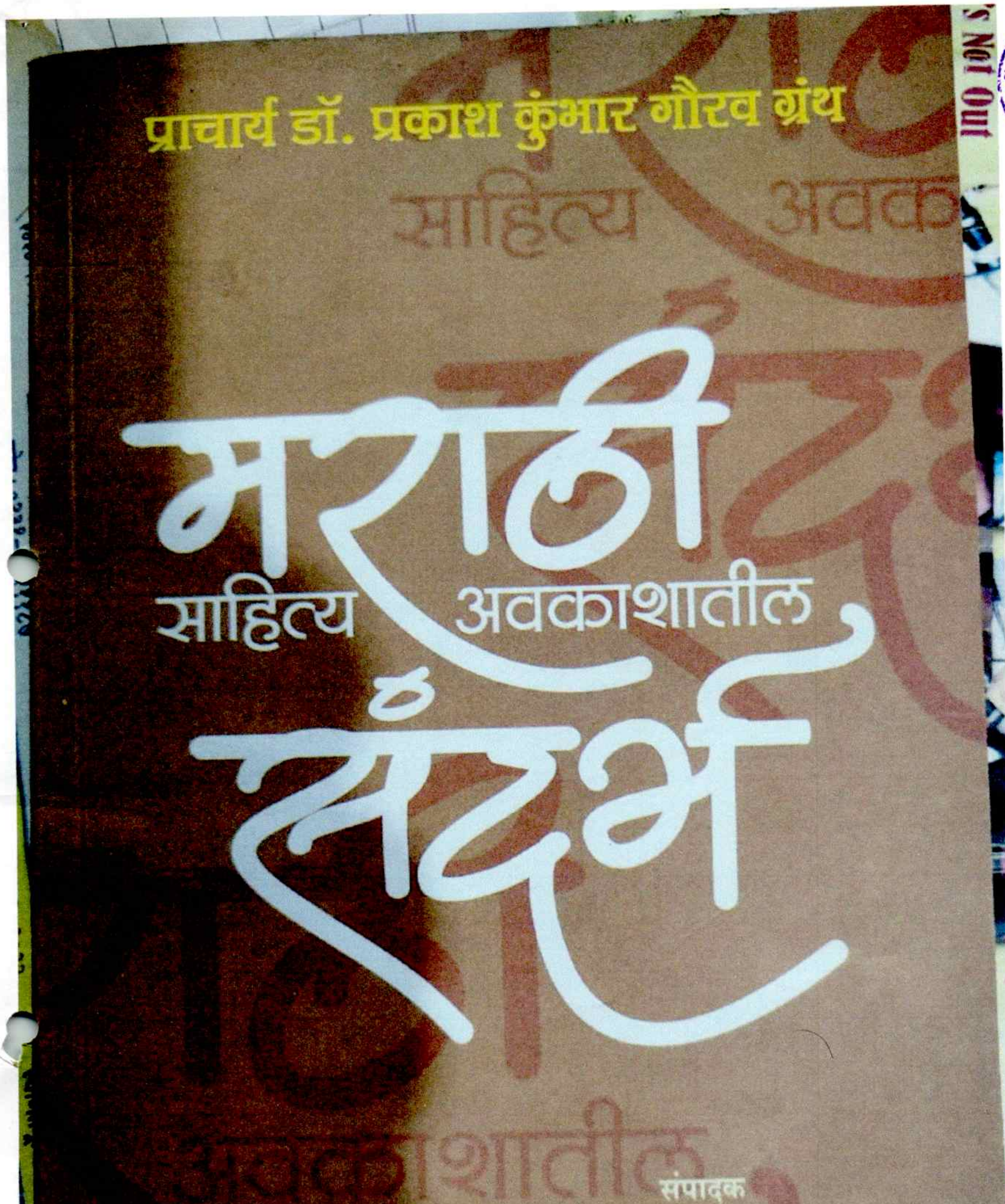

प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार गौरव ग्रंथ

मराठी साहित्य अवकाशातील संदर्भ

Marathi Sahitya Avakashatil Sandarbha

ISBN : 978-81-927211-8-5

© प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार
'गौराई', स.नं. ४८९,
प्लॉट नं. ११/२, पायमल वसाहत,
जागृतीनगर, कोल्हापूर-४१६००८
प्रमणध्वनी : ९८२२१९४८०७

प्रकाशक
प्रारूप पब्लिकेशन्स, कोल्हापूर

प्रथमावृत्ती
दि. ११ मार्च, २०१८

मुखपृष्ठ अक्षरांकन
राजेंद्र कदम

मुद्रक
भारती मुद्रणालय
८३२ ई, शाहूपुरी ४ थी गल्ली,
कोल्हापूर -४१६००१
फोन : (०२३१) २६५४३२९

किंमत : रु. ३५०/-

प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार गौरव समिती

संपादक
मोहन पाटील

संपादक मंडळ
डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले
डॉ. शिवकुमार सोनाळकर
डॉ. यशवंत चव्हाण

Scanned with Oken Scanner

अनुक्रमणिका

१. प्रश्न केवळ नागर जीवनाच्या चित्रणाचा नाही
- हरिश्चंद्र थोरात — १७

२. स्वातंत्र्य चळवळ आणि मराठी साहित्य
- नागनाथ कोत्तापल्ले — २४

३. आधुनिकता, विज्ञान आणि उत्तर आधुनिक सिद्धार्थ गौतम
- जी. के. ऐनापुरे — ३५

४. लोकसाहित्य अभ्यासाची नवी दिशा
- प्रा. विश्वनाथ शिंदे, कोल्हापूर — ५१

५. लोकसाहित्यातील लोकतत्त्व संकल्पना
- यशवंत चव्हाण — ५९

६. शेती व शेतकरीविषयक वैचारिक साहित्य
- डॉ. अरूण कृष्णा शिंदे — ६५

७. १९२० नंतरच्या ग्रामीण कवितेतील स्थित्यंतरे
- प्रा. डॉ. शिवाजीराव पाटील — ८६

८. मराठी ग्रामीण कथा
- प्रा. डॉ. बाबुराव उपाध्ये — ९७

९. गोमंतकीय मराठी प्रादेशिक कथा
- प्रा. श्रीकृष्ण अडसूळ — १०६

१०. कादंबरीची ग्रामीण प्रादेशिक संकल्पना
- प्रा. डॉ. मोहन पाटील — ११८

११. मराठी सामाजिक कविता : काही ठळक बाबी
- डॉ. अविनाश सांगोलेकर — १२२

१२. आंबेडकरवादी साहित्य आणि परिवर्तन
- डॉ. यशवंत मनोहर — १३१

१३. दलित कादंबरीतील भटक्या समाजाचा भाषिक व्यवहार
- प्रा. डॉ. आर. डी. कांबळे — १४२

१४. दलित स्त्रियांच्या आत्मचरित्रांतील भाषेचे स्वरूप
- डॉ. नितीश सावंत — १५१

१५. कन्नड दलित साहित्य चळवळ आणि नाट्यवाङ्मय
- डॉ. चंद्रकांत वाघमारे — १५८

१६. स्त्रीवादः संकल्पना आणि चर्चा
- डॉ. सौ. ढावरे-भिसे निता दीपक — १७९

१७. आदिवासी साहित्य : संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा आणि वैशिष्ट्ये
- डॉ. सखाराम डाखोरे — १८४

१८. मुस्लीम मराठी साहित्य
- प्राचार्य डॉ. राजेखान शानेदिवाण — १९७

१९. भारतीय संस्कृतीला धमण (जैन) संस्कृतीचे योगदान
- प्राचार्य श्रीधर हेरवाडे — २१४

२०. विज्ञानसाहित्य : संकल्पना, स्वरूप आणि विशेष
- डॉ. शिवकुमार सोनाळकर — २१९

२१. मराठी विज्ञानकथा : स्वरूप व विशेष
- डॉ. शिवाजी विष्णू पाटील — २४९

२२. पर्यावरणीय ललित साहित्याचा प्रवाह
- प्रा. डॉ. विनोद गायकवाड — २५७

२३. समाजभाषाविज्ञान आणि लीळाचरित्र
- प्रा. डॉ. प्रवीण चंदनशिवे — २८९

२४. उपयोजित भाषा विज्ञान
- प्रा. एकनाथ पाटील — ३०४

Scanned with Oken Scanner

असे श्रमवंतांचे ब्रीदच कवीवर्य नारायण सुर्वे यांनी त्यांच्या काव्य साहित्यातून अजरामर केलेले आहे. समाजात उपेक्षित असणारा समाजघटक म्हणजे गिरणी कामगार, शेतकरी, स्त्रीया, दलित समाज यांचे वास्तव जीवन रेखाटले आहे. मुंबईतील झोपडपट्टी तेथील स्त्रीयांचा देहविक्री करणारा व्यवसाय समाजात बहिष्कृत असलेला समाज स्त्रीयांच्या भावनांचा सामाजिक दृष्टीने केलेला विचार त्यांच्या कवितेतून दिसून येतो.

बाबूराव बागूलांची कामगार वर्गाबद्दलची मते अगदीच स्पष्ट आहेत. क्रांतिकारी, कष्टकऱ्यांचे नेते डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्याइतकीच त्यांना कष्टकरी बांधवाविषयी आत्मियतेची भावना आहे. श्रमिक समाजाच्या निर्मितीबद्दल बाबूराव बागूल म्हणतात, मश्त्यूचा जयापजयाचा, गुलामगिरीचा, पारतंत्र्याचा वावर ज्या युद्धभूमीवर असतो. तिथे आपल्या लोकांत समता आणि बंधुता नाही. आपआपल्या जाती पोटजाती घेऊन सर्व समाज वावरताना दिसतो. हे लोकशाही व्यवस्थेला घातक असते. ही जातवार फाटाफूट आपल्या देशात फार प्राचीन काळापासून निर्मान केली गेली. यातूनच श्रमिक समाज निर्माण झाला, श्रम करणारा हा वर्ग शुद्र व दुय्यम ठरला. यातून बाबूराव बागूलांना सर्वच क्षुद्र हे कष्टकरी समाजाचे घटक आहेत. हेच येथे सुचित करावयाचे आहे.

महाराष्ट्रातील कामगार ग्रामीण भागातून शहरांकडे स्थलांतरित झालेला आहे. खेडयातील शेतमजुरी, उपासमार, गरिबी, यामुळे तो त्रासून गेलेला आहे. त्यामुळे थोडेफार शिक्षण घेऊन त्यातील अनेकजन शहरातील कारखान्यात आपले नशीब आजमावन्यासाठी काम करताना दिसतो. मुलाबाळांची व कुटुंबाची जबाबदारी पार पाडताना नाकीनऊ येते, तर काही कामगार व्यसनांच्या आहारी जात. तुटपुंज्या पगारामुळे कुटुंबाच्या गरजा भागविणे अशक्य होते. म्हणजे कर्ज घेऊन कार्जबाजारी होतो. कर्जाचा प्रश्न सोडविण्यासाठी त्याला कामगार संघटनामध्ये सहभागी होऊन पगारवाढ व अन्य मागण्यासाठी संघर्ष करावा लागतो. हे आलेले अनुभव कथा, कविता अन्य लेखन प्रकारातून मूर्त रूप देऊ शकतो. या संदर्भात डॉ. आनंद यादव म्हणतात, वास्तविक कामगार जेव्हा साहित्यिक होतो. तेव्हा तो कामगार नसतो. तो एका उपेक्षित समाजाचा प्रतिनिधी एक जाणकार माणूस असतो, त्या क्षेत्रातील अनुभव साहित्यात आणून तो समाजाच्या एकूणच माणूसकीला जागवत असतो. म्हणून कामगारांचे साहित्य हे अंतिमतः माणसाचच साहित्य असतं. माणुसकीचाच झेंडा मिरवीत असत. असे म्हणतात.

समारोप :—

अन्यायाला वाचा फोडण्यासाठी श्रमजीवी वर्गाकडून जी सांघिक कृती केली गेली, तिला कामगार चळवळ म्हटले गेले. मार्क्सच्या तत्त्व विचारांचा आणि जगातील कामगारांनो एक व्हा, ही घोषणा जगभरातल्या सर्वच कामगार चळवळीला उर्जा आणिं गती देऊन, शेतकऱ्यांवरील अन्याय व शोषणाला विरोध दर्शविण्यासाठी महात्मा फुले, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर, नारायण सुर्वे, अण्णाभाऊ साठे, नामदेव ढसाळ, बाबूराव बागूल, फ.मु.शिंदे पासून सर्वच साहित्यिकांनी आपापल्या परीने महत्त्वाची कामगिरी केलेली आहे. या सर्वांनी कामगार साहित्य चळवळीला समृद्ध करण्यासाठी लिहिलेले साहित्य श्रमजीवी वर्गाला फायदेशीर ठरणाऱ्या आहेत. यातून कामगार साहित्यिकांनी वाचकांचा क्रियाशील दृष्टिकोन जागा करण्याचे काम साहित्यातून केलेले आहे. त्यांनी साहित्यातून भविष्यकालीन वास्तव सूचकतेने मांडलेले आहे.

संदर्भ —

१) सुर्वे नारायण(संपा.), कामगार साहित्य : दहा भाषणे कल्याण आयुक्त(प्रकाशक)महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ, मुंबई, प्रथमावृत्ती, २००१

२) शिंदे फ.मु., १४ वे कामगार साहित्य संमेलन, नांदेड

३) बागूल बाबुराव, दुसरे कामगार साहित्य संमेलन, नागपूर (प्रकाशक)महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ, मुंबई, प्रथमावृत्ती, २००१

४) म.फुले, शेतकऱ्यांचा आसूड समग्र वाङ्मय, धनंजय कीर

५) लोटे रा.ग., समाजशास्त्र मूलभूत संकल्पना, नागपूर

६) डॉ.सदा कऱ्हाडे, ४ थे कामगार साहित्य,

Scanned with Oken Scann

शिवाजी विद्यापीठ,

कोल्हापूर, महाराष्ट्र

दूर शिक्षण केंद्र

एम. ए. भाग-१ : इतिहास

HIST-110 (Optional Paper)

१९ व्या शतकातील महाराष्ट्र

(शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पासून)

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)

प्रथमावृत्ती : २०१८

एम. ए. भाग - १ करिता (१९ व्या शतकातील महाराष्ट्र)

सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : १०००

■

प्रकाशक :
डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर
कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

■

मुद्रक :
श्री. बी. पी. पाटील
अधीक्षक,
शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

■

ISBN- 978-81-938801-2-8

★ दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर-४१६ ००४ (भारत)

★ दूर शिक्षण विभाग-विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांच्या विकसन अनुदानातून या साहित्याची निर्मिती केली आहे.

दूर शिक्षण केंद्र,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर

अभ्यास घटकांचे लेखक

लेखक	घटक क्रमांक
प्राचार्या डॉ. भाग्यश्री म. जाधव सरदार बाबासाहेब माने महाविद्यालय, रहिमतपूर, जि. सातारा	१
डॉ. संतोष जेठीथोर डी. आर. माने महाविद्यालय, कागल	२
डॉ. व्ही. आर. पाटील आर्टस्, कॉमर्स अॅण्ड सायन्स कॉलेज, कोवाड, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर	३
डॉ. संघमित्रा विठ्ठलराव सरवदे मा. आण्णासाहेब डांगे कॉलेज, हातकणंगले	४

■ संपादक ■

प्राचार्या डॉ. भाग्यश्री म. जाधव
सरदार बाबासाहेब माने महाविद्यालय,
रहिमतपूर, जि. सातारा

घटक : ४

अर्थव्यवस्था

४.० उद्दिष्टे

४.१ प्रास्ताविक

४.२ विषय विवेचन

  ४.२.१ शेतीचे व्यापारीकरण आणि परिणाम, दख्खनचे दंगे

  ४.२.२ आधुनिक उद्योगाचा उदय-कापड गिरणी उद्योग

  ४.२.३ कामगारवर्गाचा उदय-नारायण मेघाजी लोखंडे यांची भूमिका

४.३ पारिभाषिक शब्द, शब्दार्थ

४.४ सारांश

४.५ स्वयं अध्ययन प्रश्नांची उत्तरे

४.६ सरावासाठी स्वाध्याय

४.७ अधिक वाचनासाठी पुस्तके

४.० उद्दिष्टे

या घटकाच्या अभ्यासानंतर आपणास -

- शेतीच्या व्यापारीकरणाची कारणे व त्याचे परिणाम विशद करता येतील.
- दख्खनच्या शेतकरी उठावाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करता येतील.
- आधुनिक उद्योगांसंदर्भात ब्रिटिशांची नीती स्पष्ट करता येईल.
- कापड उद्योगाची माहिती सांगता येईल

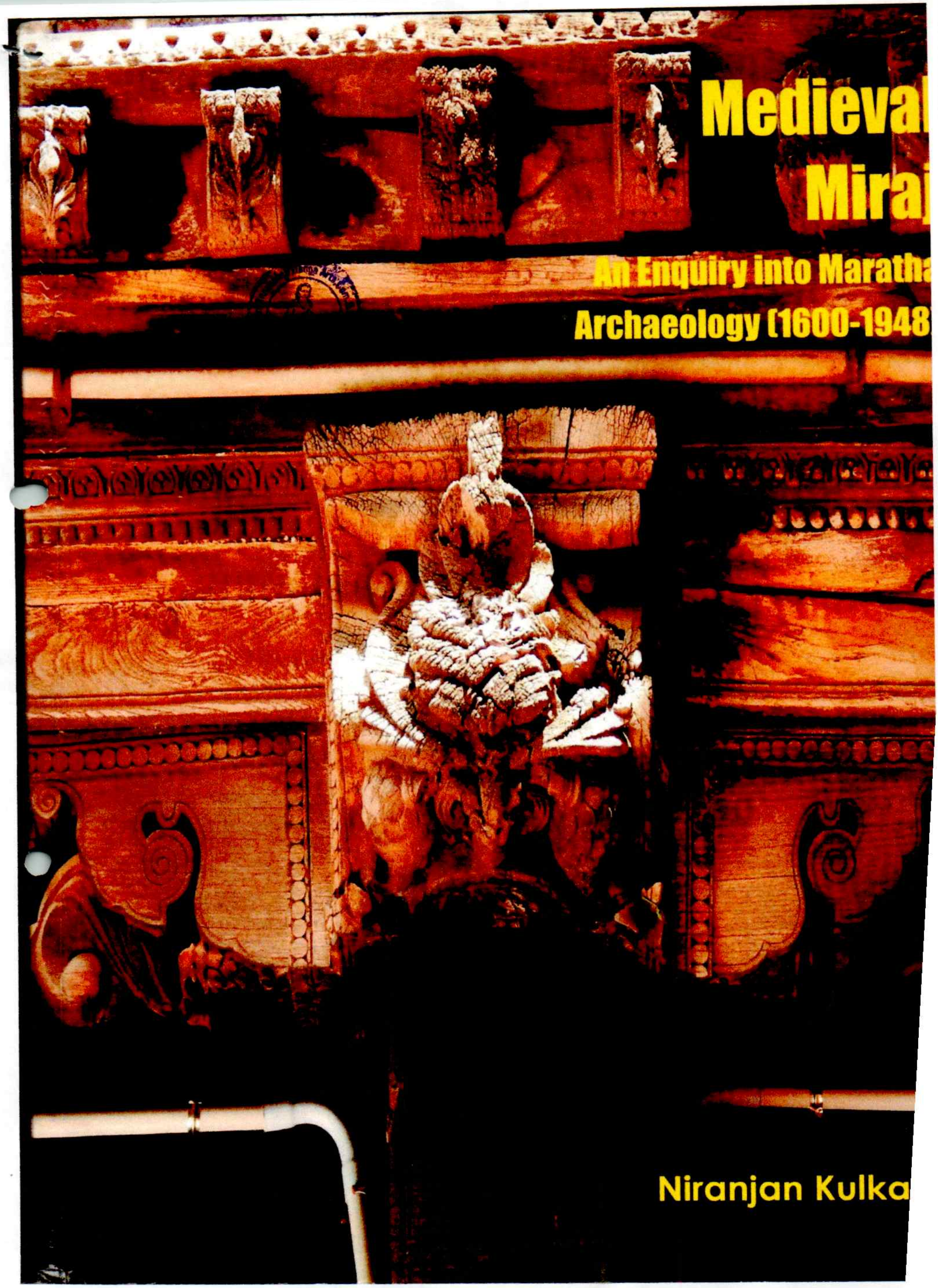

Medieval
Miraj
An Enquiry into Maratha
Archaeology (1600-1948)
Niranjan Kulka

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

About the Book

Historical archaeology is, now a days, an established branch of research. Its an archaeological research by using both literary and material evidences in integration. It is aimed to understand our past, holistically. When, it comes to Medieval period, it is termed as Medieval archaeology. In this book, the author, coins a new concept of 'Maratha Archaeology', i.e. Medieval archaeology specifically dealing with that period in which the Marathas expanded their empire throughout India. After conceptualizing the concept, the author, tests the concept in one small town in southern Maharashtra, i.e. Miraj. The first chapter deals with the concept of 'Maratha Archaeology'. Then, the readers are introduced to the history and culture of Medieval Maharashtra. Then, the author puts forth the documentation of his survey, undertaken in the study area. After that, he presents result of his research with the discussion on various themes. There are number of figures, plates, maps in the book which helps readers to understand the research more conveniently.

About the Author

Niranjan Kulkarni has completed his Ph.D. from Deccan College, Pune; under the guidance of Prof. V. S. Shinde (Vice Chancellor, Deccan College University). He has presented his research in various national and international conferences. His 35 research papers are published in various journals. He has published 3 books. He has also written around 12 books for Distance Education, Shivaji University, Kolhapur. To cultivate the culture of historical research he has founded an institution, called as 'Sangli Zilha Itihas Sanshodhan Mandal'. Through this institution, he runs a biannual research journal, entitled as 'Journal of Historical Research in Deccan'.

Presently, he is working as Assoc. Professor and Head, Dept. of History, Hon. Shri. Annasaheb Dange College, Hatkanangale (Dist. Kolhapur), Maharashtra. He has completed 20 years of professorship.

He lives in Miraj. 7719825727, niranjan.ukb@gmail.com

WIZCRAFT
Publications & Distribution Pvt. Ltd.

Registered Office:
129/498, Vasant Vihar, Near Old Pune Naka, Solapur- 413 001 (Maharashtra) India
09637335551, 07020828552 **E-mail:**wizcraftpublication@gmail.com

ISBN - 978-93-89488-02-9

9 789389 488029

Rs. 600/-

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

मुलाखत कौशल्य

YES WE CAN

डॉ. अमर कांबळे

Interview Skill

मुलाखत कौशल्य / डॉ. अमर कांबळे

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
anilnirmi6@gmail.com

प्रा. डॉ. अमर कांबळे
M.A., Ph.D., NET, SET.
मा. श्री. अण्णासाहेब डांगे कला व वाणिज्य महाविद्यालय, हातकणंगले, जि. कोल्हापूर.

मुलाखत कौशल्य...

- मुलाखत म्हणजे काय व त्याचे महत्व.
- मुलाखतीच्या विविध पध्दती.
- मुलाखतीची पूर्वतयारी.
- मुलाखतीत काय करावे व काय करू नये.
- मुलाखतीसाठी मानसिक तयारी.
- मुलाखतीमध्ये कशाला महत्व दिले जाते.
- मुलाखतीसाठी परिचयपत्र CV कसा तयार करावा.
- मुलाखतीचा सराव कसा कराल.
- मुलाखतीला विचारले जाणारे प्रश्नांची प्रकार व त्यातील नमूना प्रश्न.
- नमूना मुलाखत खासगी नोकरीसाठी, आयोगाच्या भरतीसाठी व शासकीय पदासाठी

डॉ. अमर कांबळे यांचे लोकप्रिय पुस्तक स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जाताना...

झेप घेणाऱ्या पंखांना बळ देणारे पुस्तक...
विविध स्पर्धा परीक्षांची एकत्रित परिपूर्ण माहिती असणारे पुस्तक.
अल्पावधित तिसरी आवृत्ती प्रसिद्ध

₹ 110/-
ISBN : 978-93-87322-27-1

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
anilnirmi6@gmail.com

मुलाखत कौशल्य
प्रा. डॉ. अमर कांबळे
Interview skill
Prof. Dr. Amar Kamble

© सुजाता अमर कांबळे
'जिंदा' ३८२/४/२१, गुरुकूल कॉलनी,
केटकाळे नगर समोर, पो -गंगानगर, इचलकरंजी,
जि. कोल्हापूर-४१६ ११६
मो. ९९२३६४६७५१
Email-amarlk111@gmail.com

प्रकाशक
अनिल म्हमाने/शोभा चाळके
संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
८७३, क/२, सी वॉर्ड, सिद्धीश्री प्लाझा,
राजाराम रोड, कोल्हापूर-४१६००२
मो. ९८२२४७२१०९, ९८९०५५४३४०
Email-anilnirmiti@gmail.com

मुखपृष्ठ : गंगाधर म्हमाने
अक्षर जुळणी : भारतभुषण नरंदेकर
मुद्रित शोधन : प्रा. सुहास इनामदार
प्रथम आवृत्ती : २६ जानेवारी, २०१९
मुद्रक : मिरर प्रिंटिंग प्रेस, कोल्हापूर.

ISBN : 978-93-87322-20-2

स्वागतमूल्य : रु. १००/-

मी ज्या शाळेत घडलो त्या
आंतर भारती विद्यालय, इचलकरंजी
प्रशालेच्या सुवर्णमहोत्सवी
वर्षानिमित्त कृतज्ञतापूर्वक
अर्पण..

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College

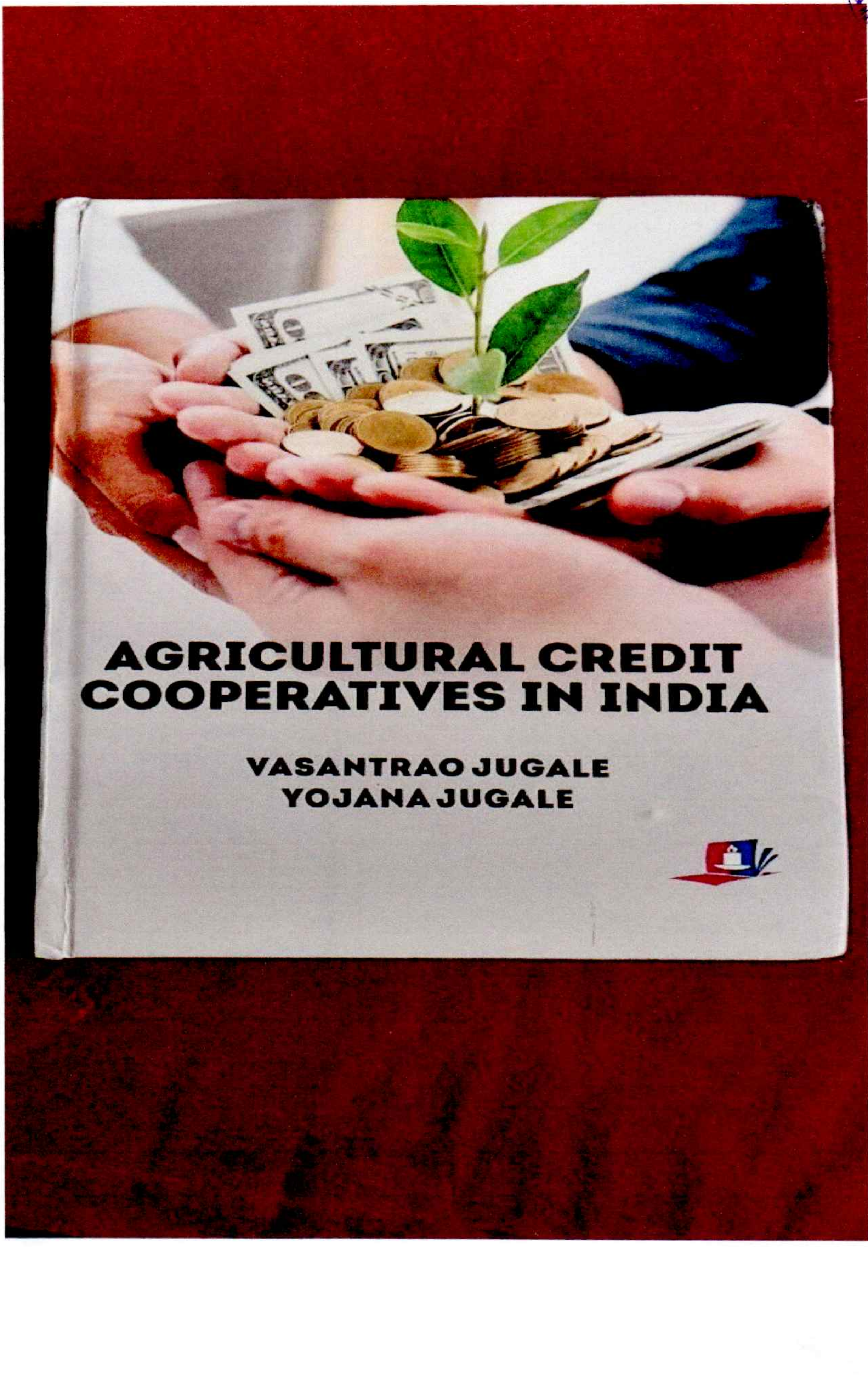

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

CENTRE FOR DISTANCE EDUCATION

M. A. Part-I

Semester-I (Group-I : Paper E-1)

British Renaissance Literature

Semester-II (Group-I : Paper E-2)

British Neoclassical and Romantic Literature

(Academic Year 2018-19 onwards)

Copyright © Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur. (Maharashtra)
First Edition 2019

Prescribed for **M. A. Part I**

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form by mimeography or any other means without permission in writing from the Shivaji University, Kolhapur (MS)

Copies : 300

Published by:
Dr. V. D. Nandavadekar
Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur-416 004

Printed by :

Shri. B. P. Patil
Superintendent,
Shivaji University Press,
Kolhapur-416 004

ISBN- 978-81-940444-5-1

- Further information about the Centre for Distance Education & Shivaji University may be obtained from the University Office at Vidyanagar, Kolhapur-416 004, India.
- This material has been produced out of Developmental Grant from UGC, Distance Education Bureau, New Delhi.

Writing Team

Author's Name	Unit No	
	Semester-I Paper-E1	Semester-II Paper-E2
Dr. P. M. Patil Arts, Commerce and Science College, Palus	1	--
Dr. Anil Sanatram Sugate Smt. Mathubai Garware Kanya Mahavidyalaya, Sangli	2	--
Prof. (Dr.) Satish Ghatge Kakasaheb Chavan College, Talmavale, Tal. Patan, Dist. Satara	3	--
Dr. N. P. Khavare Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Commerce and Science College, Hatkanangale	4	--
Dr. Prashantkumar Kamble Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukdi	--	1
Mr. Digambar S. Kulkarni Hon. Shri. Annasaheb Dange ACS College, Hatkanangale	--	2
Dr. A. D. Joshi Sadashivrao Mandlik Mahavidyalaya, Murgud	--	3
Smt. Vaijayanta Patil Jaywant Mahavidyalaya, Ichalkaranji, Dist. Kolhapur	--	4

■ Editors ■

Prof. (Dr.) Satish Ghatage
Kakasaheb Chavan College,
Talmavale, Tal. Patan, Dist. Satara

Dr. N. P. Khavare
Hon. Shri Annasaheb Dange Arts,
Commerce and Science College,
Hatkanangale, Dist. Kolhapur

INDEX

Unit No.	Topic	Page No.
	Semester-I : Paper-E1	
1.	British Renaissance : Intellectual Background Francis Bacon's *Selected Essays*	1
2.	*King Lear* - William Shakespeare	46
3.	Epic Tradition - *Paradise Lost (Book I)* - John Milton	110
4.	Elizabethan and Metaphysical Poetry (Selected Poems)	131
	Semester-II : Paper-E2	
1.	*The Way of the World* - William Congreve	171
2.	*Gulliver's Travels (Book I & II)* - Jonathan Swift	205
3.	*Pride and Prejudice* - Jane Austen	238
4.	Neoclassical and Romantic Poetry (Selected Poems)	273

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Comm. & Sci. College * Hatkanangale *

जल, जमीन आणि जी. एम. ओ

– डॉ. वसंत जुगळे

संपादक
प्राचार्या डॉ. योजना जुगळे

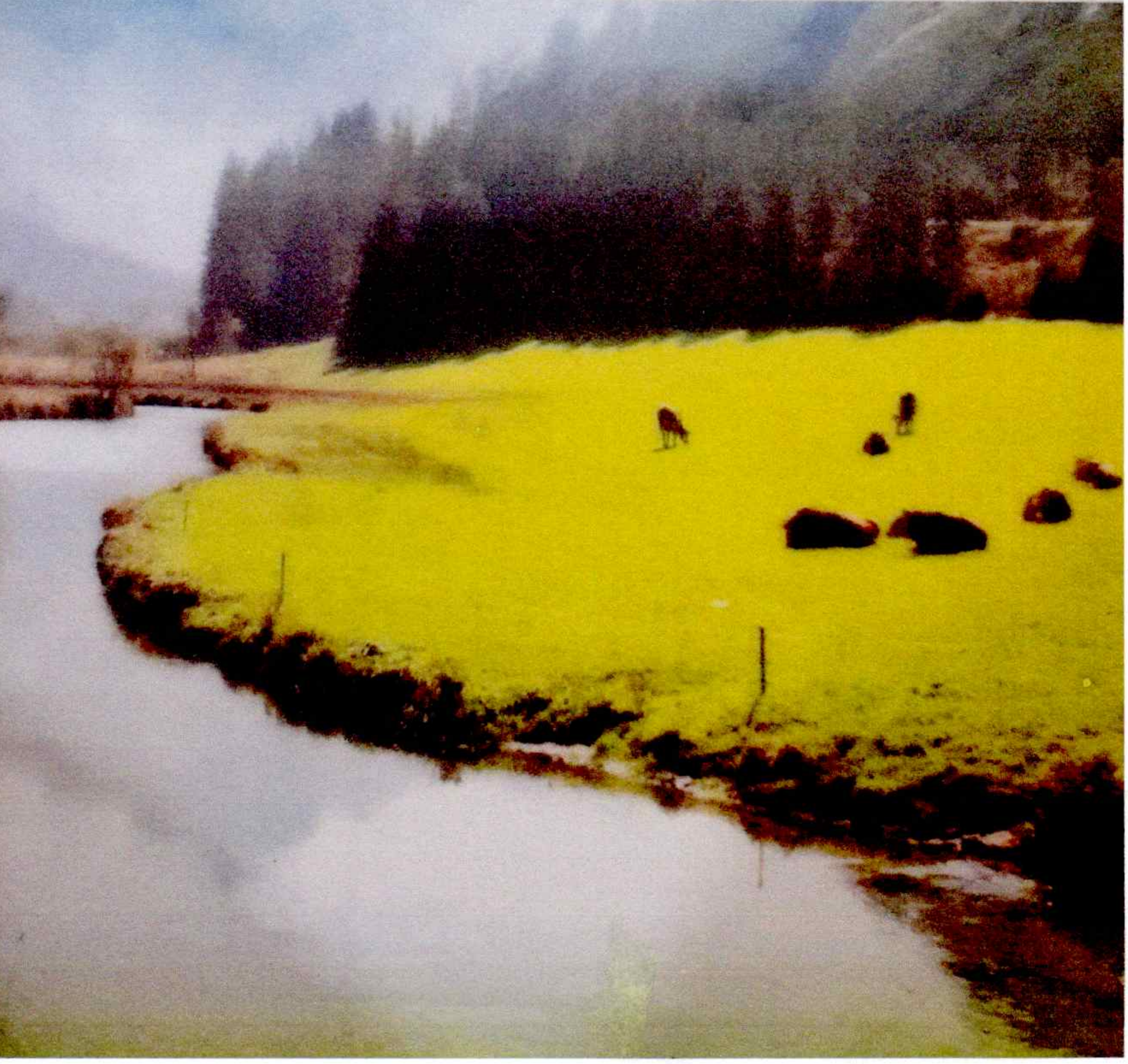

संवाद
संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
anilmehta@gmail.com

जल, जमीन आणि जी. एम. ओ.

डॉ. वसंतराव जुगळे

संपादक

प्राचार्या डॉ. सौ. योजना जुगळे

मा. श्री. अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
हातकणंगले, जि. कोल्हापूर

डॉ. वसंतराव जुगळे सोशल सर्व्हिस ॲण्ड रिसर्च फौंडेशनसाठी
संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर

जल, जमीन आणि जी. एम. ओ./ डॉ. वसंतराव जुगळे

Jal, Jamin Ani G. M. O /Dr. Vasantrao Jugale

© लेखक/संपादक

संपादक

प्राचार्या डॉ. सौ. योजना जुगळे

Prin. Dr. Mrs. Yojana Jugale

मो. ९४२२०४०११४

E-mail : yojanajugale@gmail.com

प्रकाशक

अनिल म्हमाने/शोभा चाळके

संचालक

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.

८७३, क/२, सी वॉर्ड, सिद्धीश्री प्लाझा,

राजाराम रोड, कोल्हापूर- ४१६००२

मो. ९८२२४७२१०९, ९८९०५५४३४०

Email-anilnirmiti@gmail.com

प्रथमावृत्ती : २६ जून, २०१९

मुखपृष्ठ : गंगाधर म्हमाने

मुद्रक : मिरर ऑफसेट, कोल्हापूर

ISBN : 978-93-87322-37-0

स्वागतमूल्य : रु. ११०/-

संपादकीय

डॉ. वसंतराव जुगळे यांच्या दै. तरुण भारत, दै. सकाळ, दै. लोकमत आणि दै. महाराष्ट्र टाईम्स मधून प्रसिद्ध झालेल्या विविध लेख संग्रहाचे हे दुसरे पुस्तक वाचकांच्या हाती देताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. यापूर्वी पहिले पुस्तक ''ग्रामीण विकासाचे नवे पर्व'' या नावाने तेजस प्रकाशन संस्थेने प्रकाशित केले आहे. त्याचे वाचकांनी उत्स्फूर्त स्वागत केलेच पण बऱ्याच अपेक्षाही त्यांनी व्यक्त केल्या. त्यांच्या निर्देशनातून डॉ. वसंत जुगळे यांनी कृषी क्षेत्राशी संबंधित अनेक विषय हाताळलेले आहेत. या सर्व लेखांचा संपादकिय लेख संग्रह वाचकांच्या हाती देताना मला खूप आनंद होत आहे.

दै. तरुण भारतची प्रेरणा मोठी आहे. त्यांच्या शिवाय हे लेख वाचकांपर्यंत जाऊ शकले नसते. दै. तरूण भारत आणि त्यांच्या वाचकांनी लेखकाच्या विचाराला वाट करून दिली आणि विचार करायला लावणारा विचार दिला ही फार मोठी वैचारिक देणगी आहे.

हे सर्व लेख प्रकाशित करण्यासाठी डॉ. वसंतराव जुगळे सोशल सर्व्हिस अॅण्ड रिसर्च फौंडेशनचे योगदान मोठे आहे. सर्व कार्यकारिणी सदस्यांचे मी अभिनंदन करते आणि धन्यवाद देते. संवाद प्रकाशनचे अनिल म्हमाणे/शोभा चाळके आणि त्यांचे सर्व सहकारी यांच्या परिश्रमाने हे पुस्तक साकारले आहे. त्यांना धन्यवाद देणे हे मी माझे कर्तव्य समजते.

वर्तमानपत्रातून विचार वाचकापर्यंत पोहचतातच, परंतु ते तत्कालिक स्वरूपाचे असतात. डॉ. वसंत जुगळे यांनी साकारलेल्या वेगवेगळ्या विचारांचे मोती या पुस्तकाच्या रुपाने मालिकेत गुंफल्यामुळे ते चिरंतन राहतील असे वाटते. पुढच्या अनेक पिढ्यांना या पुस्तकातील सर्व लेख प्रेरणा देतील आणि परिवर्तन घडवतील अशी आशा निश्चितपणे वाटते.

डॉ. अमर कांबळे, सहाय्यक प्राध्यापक मा. श्री अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, हातकणंगले यांनी पुस्तकाच्या मुद्रणशोधनामध्ये आणि तसेच संवाद प्रकाशन आणि मी यांच्यातील दुवा म्हणूनही त्यांनी मोलाची मदत केली, त्याबद्दल त्यांनाही संपादक या नात्याने धन्यवाद देते.

प्राचार्या डॉ. सौ. योजना जुगळे

दि. ३० नोव्हेंबर, २०१८

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sci. College, Hatkanangale

अनुक्रमणिका

जलस्त्रोत

१. जलस्त्रोताचे खाजगीकरण शक्य आहे । ०९

२. आंतरराज्य स्थानिक जलवितरणाची धोरणे हवीत । १३

३. लांब पल्याचे जल धोरण हवे । १६

४. नदी खोऱ्यातील जल नियोजन । १९

५. समन्यायी पाणी वाटप । २२

६. प्रश्न सिंचन दराचा आणि वसुलीचा । २५

७. जलनीती: संस्थात्मक संरचनेची गरज । २९

८. महाराष्ट्राची जलनीती । ३२

९. कृष्णा खोऱ्यातील क्षारपड जमिनीचा प्रश्न । ३६

सुरक्षित अन्न व्यवस्था

१०. अशाश्वत विश्वाला शाश्वत अन्न व्यवस्था अशक्य । ४२

११. सुरक्षित अन्नपुरवठा की सुरक्षित अन्न व्यवस्था? । ४६

१२. शाश्वत अन्न व्यवस्थेसाठी जैव तंत्रज्ञान । ५०

१३. पौष्टीक अन्नासाठी सकस शेती संस्कृती । ५३

सहकार

१४. उत्पादकांच्या कंपन्या: सहकाराला पर्याय । ५६

१५. सहकाराचे नव्हे, सहकारी नेतृत्वाचे अपयश । ५९

औद्योगिक कॅरिडोर

१६. दक्षिण महाराष्ट्राचा औद्योगिक कॅरिडोर । ६२

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College ★ Hatkanangale ★

जागतिक घडामोडी

१७. भारताच्या कृषी मालावरील बिगर जकातीचे जाळे । ६६
१८. ग्रीसचे आर्थिक संकटः भारतावरही परिणाम शक्य । ७०
१९. कृषी मालावरील बिगर जकातीची बंधने । ७३
२०. जागतिक व्यापार संघटनेची मंत्री परिषद आणि कृषी क्षेत्र । ७६
२१. हाँककाँग परिषदेच्या निमित्ताने । ८०

ऊसाचा एफ. आर. पी

२२. यंदाच्या हंगामातही एफ. आर. पी. ची कोंडी कायम । ८६
२३. ऊसाचा एफ. आर. पी. आणि अंतिम दर । ९१

सौर शक्ती

२४. सौर उर्जाः भविष्यातील एकमेव ऊर्जा स्त्रोत । ९५
२५. सौर शेती (सन् फार्मिंग) । ९८

जी. एम. ओ. ची दुनिया

२६. जी. एम. पिकांचा वाढता प्रसार । १०२
२७. जैव तंत्रज्ञानाची वीस वर्षे । १०६
२८. पीक आरोग्याधिकाऱ्याची निवड करा । १०९

डॉ. वसंतराव जुगळे

- माजी वरिष्ठश्रेणी प्राध्यापक व विभाग प्रमुख.
- संचालक : यशवंतराव चव्हाण स्कूल ऑफ रूरल डेव्हलपमेंट.
- संचालक : आय.क्यू.ए.सी., अधिष्ठाता- सामाजिक शास्त्र विद्या शाखा, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर.
- नाबार्डच्या नॅबकॉन्स आणि लखनौ स्थित बर्डच्या गव्हर्निंग कौन्सिलचे सदस्य.
- अथणी शुगर लि. च्या संचालक मंडळाचे सदस्य.
- संशोधनावर आधारित १५ पुस्तकाचे लेखन, १८ पुस्तकांचे संपादन आणि १० पुस्तिका प्रकाशित.
- संशोधनपर १८० शोध निबंध राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील नियतकालिकांमध्ये प्रसिध्द.
- इन्डो-अमेरिकन व इन्डो कॅनेडियन सोसायटीचे आजीव सदस्य.
- संजय घोडावत विद्यापीठात ओम्बडर्स पर्सन म्हणून कार्य.

प्राचार्य डॉ. सौ. योजना जुगळे

M.A.,M.B.A.,M.Phil., Ph.D

- प्राचार्या, मा. श्री. अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय हातकणंगले.
- संस्थापक अध्यक्ष : डॉ. वसंतराव जुगळे सामाजिक सेवा व संशोधन केंद्र, सांगली.
- मानांकन प्राप्त प्रकाशन संस्थेकडून ६ संदर्भग्रंथ प्रसिध्द.
- २६ अभ्यासक्रमांची पुस्तके प्रसिध्द.
- शिवाजी विद्यापीठातील विविध समितीचे प्रमुख व सदस्य म्हणून कार्यरत
- राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय संस्थांचे विविध सन्मान व पुरस्कार प्राप्त.

■ ज्येष्ठ कृषी अर्थतज्ज्ञ डॉ. वसंतराव जुगळे यांच्या संशोधनातून साकारलेले अभ्यासपूर्ण लेख विविध वर्तमानपत्रातून प्रसिध्द झाले आहेत. त्यातील विचार अधिकाधिक वाचकांपर्यंत जावेत तथा ते चिरंतन रहावेत या उद्देशाने डॉ. योजना जुगळे यांनी सर्व प्रसिध्द लेखांचे संकलन करुन या ग्रंथात संपादित केले आहेत. दीर्घ, अभ्यासपूर्ण विविध विषयांना गवसणी घालणारे शेती आणि शेतकरी यांना दिशा देणारे सदरचे लेखन हे आजही कृषीक्षेत्राला संजीवनी देणारे ठरेल. ■

₹ 110/-

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
८९३, क/२, सी वॉर्ड, सिध्दीश्री प्लाझा, गजानन रोड, कोल्हापूर-४१६००

ISBN : 978-93-87322-37-0
9 789387 322370

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
anilnirmiti@gmail.com

कृषी संजिवके

- डॉ. वसंत जुगळे

संपादक
प्राचार्या डॉ. योजना जुगळे

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
anilnirmiti@gmail.com

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

कृषी संजिवके / डॉ. वसंतराव जुगळे

Krushi Sanjeevake /Dr. Vasantrao Jugale

© लेखक/संपादक

संपादक

प्राचार्या डॉ. सौ. योजना जुगळे

Prin. Dr. Mrs. Yojana Jugale

मो. ९४२२०४०११४

E-mail : yojanajugale@gmail.com

प्रकाशक

अनिल म्हमाने/शोभा चाळके

संचालक

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.

८७३, क/२, सी वॉर्ड, सिद्धीश्री प्लाझा,

राजाराम रोड, कोल्हापूर- ४१६००२

मो. ९८२२४७२१०९, ९८९०५५४३४०

Email-anilnirmiti@gmail.com

प्रथमावृत्ती : २६ जून, २०१९

मुखपृष्ठ : **गंगाधर म्हमाने**

मुद्रक : **मिरर ऑफसेट, कोल्हापूर**

ISBN : 978-93-87322-40-0

स्वागतमूल्य : रु. १००/-

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College * Hatkanangale *

संपादकिय

डॉ. वसंतराव जुगळे यांच्या दै. तरुण भारत, दै. सकाळ, दै. लोकमत आणि दै. महाराष्ट्र टाईम्स मधून प्रसिद्ध झालेल्या विविध लेख संग्रहाचे हे दुसरे पुस्तक वाचकांच्या हाती देताना मला मनस्वी आनंद होत आहे. यापूर्वी पहिले पुस्तक ''ग्रामीण विकासाचे नवे पर्व'' या नावाने तेजस प्रकाशन संस्थेने प्रकाशित केले आहे. त्याचे वाचकांनी उत्स्फूर्त स्वागत केलेच पण बऱ्याच अपेक्षाही व्यक्त केल्या. त्यांच्या निर्देशनातून डॉ. वसंत जुगळे यांनी कृषी क्षेत्राशी संबंधित अनेक विषय हाताळलेले आहेत. या सर्व लेखांचा संपादकिय लेख संग्रह वाचकांच्या हाती देताना मला खूप आनंद होत आहे.

दै. तरुण भारतची प्रेरणा मोठी आहे. त्यांच्या शिवाय हे लेख वाचकांपर्यंत जाऊ शकले नसते. दै. तरूण भारत आणि त्यांच्या वाचकांनी लेखकाच्या विचारांना वाट करून दिली आणि विचार करायला लावणारा विचार दिला ही फार मोठी वैचारिक देणगी आहे.

हे सर्व लेख प्रकाशित करण्यासाठी डॉ. वसंतराव जुगळे सोशल सर्व्हिस ॲण्ड रिसर्च फौंडेशनचे योगदान मोठे आहे. सर्व कार्यकारिणी सदस्यांचे मी अभिनंदन करते आणि धन्यवाद देते. संवाद प्रकाशनचे अनिल म्हमाणे/शोभा चाळके आणि त्यांचे सर्व सहकारी यांच्या परिश्रमाने हे पुस्तक साकारले आहे. त्यांना धन्यवाद देणे हे मी माझे कर्तव्य समजते.

वर्तमानपत्रातून विचार वाचकापर्यंत पोहचतातच, परंतु ते तत्कालिक स्वरूपाचे असतात. डॉ. वसंत जुगळे यांनी साकारलेल्या वेगवेगळ्या विचारांचे मोती या पुस्तकाच्या रुपाने मालिकेत गुंफल्यामुळे ते चिरंतन राहतील असे वाटते. पुढच्या अनेक पिढ्यांना या पुस्तकातील सर्व लेख प्रेरणा देतील आणि परिवर्तन घडवतील अशी आशा निश्चितपणे वाटते.

डॉ. अमर कांबळे, सहाय्यक प्राध्यापक मा. श्री अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, हातकणंगले यांनी पुस्तकाच्या मुद्रणशोधनामध्ये आणि तसेच संवाद प्रकाशन आणि मी यांच्यातील दुवा म्हणूनही त्यांनी मोलाची मदत केली, त्याबद्दल त्यांनाही संपादक या नात्याने धन्यवाद देते.

प्राचार्या डॉ. सौ. योजना जुगळे

दि. ३० नोव्हेंबर, २०१८

अनुक्रमणिका

शेतकऱ्यांचा हक्क आणि शेतीचा नवा विचार

१. शेतकऱ्यांना काय हवय ? । ०७

२. अर्थसहाय्य हा शेतकऱ्यांचा हक्कच..! । १०

३. कर्जमाफी चिंता आणि चिंतन । १३

४. विकासानेच विनाश होतो । १७

५. कंपन्याची आणि कराराची शेती संस्कृती । २१

६. कृषी व्यवस्थेचे दुखणे । २४

७. कृषी व्यवस्था : सहन न होणारे धक्के आणि धोके । ३०

८. दुसऱ्या हरित क्रांतीच्या दिशेने... । ३४

९. शेतीची पर्यायी विकास नीति । ३७

१०. शेतीचा समग्र विचार हवा । ४१

११. कृषी अग्रक्रमाचे तीन तेरा । ४४

१२. कृषी क्षेत्राला स्थैर्याची आवश्यकता । ४८

१३. कृषी विकासाला गती मिळेल । ५१

१४. कृषी व्यवस्थेवरील परिणाम चिंताजनक । ५४

१५. कृषी व्यवस्थेची दुरावस्था । ५८

१६. कृषी उत्पन्न दुप्पट होणार ? । ६२

१७. जी. एस. टी. चा शेतीवरील परिणाम । ६५

कृषी पणन

१८. कृषी-पणन व्यवस्थेतील सुधारणा । ६८

१९. कृषी पणन व्यवस्थेत बदल होत आहे. । ७४

२०. शेतकऱ्यांनी स्वतःची पणन व्यवस्था निर्माण करावी । ७७

२१. मृतावस्थेतील अनेक सामर्थ्ये जिवंत करणे गरजेचे । ८०

नवी कृषी संजिवके

२२. कार्बनची शेती । ८३

२३. हवामान बदल - सोशिक कृषी व्यवस्था । ८६

युवक आणि शेती

२४. संशोधक युवकांच्या शोधात । ८९

२५. ग्रामीण श्रम बाजारपेठा । ९३

२६. दुष्काळ आणि त्याचे निवारण । ९६

२७. दुष्काळ निवारण्याचे अनुकूलक तंत्रज्ञान । १००

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

डॉ. वसंतराव जुगळे

- माजी वरिष्ठश्रेणी प्राध्यापक व विभाग प्रमुख.
- संचालक : यशवंतराव चव्हाण स्कूल ऑफ रूरल डेव्हलपमेंट.
- संचालक : आय.क्यू.ए.सी., अधिष्ठाता– सामाजिक शास्त्र विद्या शाखा, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर.
- नाबार्डच्या नॅबकॉन्स आणि लखनौ स्थित बर्डच्या गव्हर्निंग कौन्सिलचे सदस्य.
- अथणी शुगर लि. च्या संचालक मंडळाचे सदस्य.
- संशोधनावर आधारित १५ पुस्तकाचे लेखन, १८ पुस्तकांचे संपादन आणि १० पुस्तिका प्रकाशित.
- संशोधनपर १८० शोध निबंध राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील नियतकालिकांमध्ये प्रसिध्द.
- इन्डो–अमेरिकन व इन्डो कॅनेडियन सोसायटीचे आजीव सदस्य.
- संजय घोडावत विद्यापीठात ओम्बडर्स पर्सन म्हणून कार्य.

प्राचार्य डॉ. सौ. योजना जुगळे

M.A.,M.B.A.,M.Phil., Ph.D

- प्राचार्या, मा. श्री. अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय हातकणंगले.
- संस्थापक अध्यक्ष : डॉ. वसंतराव जुगळे सामाजिक सेवा व संशोधन केंद्र, सांगली.
- मानांकन प्राप्त प्रकाशन संस्थेकडून ६ संदर्भग्रंथ प्रसिध्द.
- २६ अभ्यासक्रमांची पुस्तके प्रसिध्द.
- शिवाजी विद्यापीठातील विविध समितीचे प्रमुख व सदस्य म्हणून कार्यरत
- राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय संस्थांचे विविध सन्मान व पुरस्कार प्राप्त.

ज्येष्ठ कृषी अर्थतज्ज्ञ डॉ. वसंतराव जुगळे यांच्या संशोधनातून साकारलेले अभ्यासपूर्ण लेख विविध वर्तमानपत्रातून प्रसिध्द झाले आहेत. त्यातील विचार अधिकाधिक वाचकांपर्यंत जावेत तथा ते चिरंतन रहावेत या उद्देशाने डॉ. योजना जुगळे यांनी सर्व प्रसिध्द लेखांचे संकलन करुन या ग्रंथात संपादित केले आहेत. दीर्घ, अभ्यासपूर्ण विविध विषयांना गवसणी घालणारे शेती आणि शेतकरी यांना दिशा देणारे सदरचे लेखन हे आजही कृषीक्षेत्राला संजीवनी देणारे ठरेल.

₹ 110/-

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.
८९४, क/२, सी वॉर्ड, सिध्दीश्री प्लाझा, राजाराम रोड, कोल्हापूर-४१६००२

ISBN : 978-93-87322-40-0

संवाद प्रकाशन प्रा. लि.

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

CENTRE FOR DISTANCE EDUCATION

M. A. Part-II : English

Semester-III : Paper G1 E3

Victorian and Early Modern Period

Semester-III : Paper G1 E4

Modern and Postmodern British Literature

(Academic Year 2019-20 onwards)

Copyright © Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur. (Maharashtra)
First Edition 2021

Hon.Shri.Annasaheb Dange Arts, Com. & Sci. College, Hatkanangale

Prescribed for **M. A. Part-II**

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form by mimeography or any other means without permission in writing from the Shivaji University, Kolhapur (MS)

Copies : 1,000

Published by:
Dr. V. N. Shinde
I/c. Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur-416 004

Printed by :
Shri. B. P. Patil
Superintendent,
Shivaji University Press,
Kolhapur-416 004

ISBN- 978-93-92887-49-9

★ Further information about the Centre for Distance Education & Shivaji University may be obtained from the University Office at Vidyanagar, Kolhapur-416 004, India.

Writing Team

Author's Name	Unit No	
	Semester-III Paper-E3	Semester-III Paper-E4
Dr. N. B. Masal Dr Ghali College, Gadhinglaj, Tal. Gadhinglaj, Dist. Kolhapur	1	--
Dr. A. S. Arbole Arts, Commerce and Science College, Kowad Tal. Chandgad, Dist. Kolhapur	2	--
Mr. Mahesh Krishna Mali Bharati Vidyapeeth's Matoshri Bayabai Shripatrao Kadam Kanya Mahavidyalaya, Kadegaon	3	--
Dr. N. P. Khavare Shri Annasaheb Dange Arts, Commerce and Science College, Hatkanangle, Dist. Kolhapur	4	4
Dr. P. M. Patil Arts, Commerce and Science College, Palus	--	1
Dr. Satish Ghatage Shikshanmaharshri Bapuji Salunkhe College, Karad	--	2
Dr. P. B. Kamble Shri Annasaheb Dange Arts, Commerce and Science College, Hatkalangle	--	3

■ Editors ■

Dr. N. P. Khavare
Hon. Shri Annasaheb Dange Arts,
Commerce and Science College,
Hatkanangle, Dist. Kolhapur

Shri. Dipak Bhadule
Department of English,
Shivaji University, Kolhapur

INDEX

Unit No.	Topic	Page No.
	Semester-III : Paper- G1 E3	
1	Victorian Novel : *Wuthering Heights* - Emile Bronte	1
2	(A) 19th Century British Drama (B) John Galsworth Justice (1910)	20
3.	Victorian and Early Modern Short Story Selected Short Stories	50
4.	Victorian and Early Modern Poetry (Selected Poems)	98
	Semester-III : Paper- G1 E4	
1.	Brian Friel : *Dancing At Lughnasa*	141
2.	British Feminism : *The Fat Woman's Joke* - Fay Weldon	165
3.	Postwar British Fiction : *Rites of Passage* - William Golding	184
4.	Modern and Postmodern Poetry (Selected Poems)	220

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sci. College, Hatkanangale

शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर, महाराष्ट्र

दूरशिक्षण केंद्र

बी. ए. भाग-२ : आंतरविद्याशाखीय विषय (IDS)

भारतातील सामाजिक सुधारणा (सत्र ३ पेपर १)

महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा (सत्र ४ पेपर २)

(शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० पासून)

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)
प्रथमावृत्ती : २०२०
बी. ए. (भारतातील सामाजिक सुधारणा/महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा) भाग–२ इतिहास IDS पेपर १ व २ करिता
सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : १,०००

प्रकाशक :
डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर
कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर – ४१६ ००४.

मुद्रक :
श्री. बी. पी. पाटील
अधीक्षक,
शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,
कोल्हापूर–४१६ ००४.

ISBN- 978-93-89327-83-0

★ दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर–४१६ ००४ (भारत)

अभ्यास घटकांचे लेखक

लेखक	घटक क्रमांक
सत्र–३ : पेपर–१ : भारतातील सामाजिक सुधारणा	
डॉ. मधुकर विठोबा जाधव यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, हलकर्णी, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर	१
प्रा. डॉ. काशिलिंग रघुनाथ गावडे बाबा नाईक महाविद्यालय, कोकरूड	२
डॉ. अर्चना जाधव शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे कॉलेज, मिरज	३
प्रा. डॉ. चंद्रकांत कुरणे गोपाळकृष्ण गोखले कॉलेज, कोल्हापूर	४
सत्र–४ : पेपर–२ : महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा	
डॉ. स्वाती सरोदे वेणुताई चव्हाण कॉलेज, कराड, जि. सातारा	१
डॉ. वैशाली अभिजीत सारंग डी. डी. शिंदे सरकार महाविद्यालय, कोल्हापूर	२
डॉ. संघमित्रा विठ्ठलराव सरवदे मा. श्री. आण्णासाहेब डांगे कॉलेज, हातकणंगले, कोल्हापूर	३
डॉ. मनोहर सुबराय कोळसकर टी. के. कोळेकर आर्टस अॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, नेसरी, ता. गडहिंग्लज	४

■ संपादक ■

प्रा. डॉ. चंद्रकांत कुरणे
इतिहास विभागप्रमुख,
गोपाळकृष्ण गोखले कॉलेज, कोल्हापूर

प्राचार्य डॉ. राजेंद्र मोरे
रयत शिक्षण संस्थेचे, श्री. आर. आर. पाटील
महाविद्यालय, सावळज, ता. तासगाव, जि. सांगली

अनुक्रमणिका

घटक क्रमांक	घटकाचे शीर्षक	पान क्रमांक
	सेमिस्टर–३ : पेपर–१ **भारतातील सामाजिक सुधारणा**	
१.	सामाजिक – धार्मिक सुधारणा चळवळी	१
२.	महात्मा फुले	२१
३.	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज	४५
४.	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर (१८९१–१९५६)	७९
	सेमिस्टर–४ : पेपर–२ **महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा**	
१.	सामाजिक सुधारणांचा प्रारंभ	१०१
२.	स्त्री सुधारक	१२३
३.	समाज सुधारक	१४४
४.	शैक्षणिक सुधारक	१६७

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sci. College, Hatkanangale

Han. Shri. Annasaheb Danga Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

घटक – ३

समाज सुधारक

अनुक्रमणिका :

३.० उद्दिष्ट्ये

३.१ प्रास्ताविक

३.२ विषय विवेचन

 ३.२.१ लहुजी साळवे

 ३.२.२ विठ्ठल रामजी शिंदे

 १.२.३ गाडगे महाराज

 ३.२.४ आण्णा भाऊ साठे

३.३ पारिभाषिक शब्द व शब्दार्थ

३.४ स्वयं अध्ययन प्रश्नांची उत्तरे

३.५ सारांश

३.६ सरावासाठी स्वाध्याय

३.७ संदर्भ ग्रंथ

३.० उद्दिष्टे :

या घटकाच्या अभ्यासाची उद्दिष्ट्ये -

- महाराष्ट्रातील समाज सुधारकांच्या कार्याचा परिचय करून घेणे.
- लहुजी साळवे यांच्या कार्याची ओळख करून घेणे.
- विठ्ठल रामजी शिंदे यांच्या कार्याची ओळख करून घेणे.
- गाडगे महाराज यांच्या कार्याची ओळख करून घेणे.
- अण्णा भाऊ साठे यांच्या कार्याची ओळख करून घेणे.
- या महाराष्ट्रातील समाजसुधारकांच्या कार्याची तुलनात्मक ओळख करून घेता येईल.

शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर, महाराष्ट्र

दूरशिक्षण केंद्र

बी. ए. भाग-१

(ऐच्छिक पेपर १ व २) सेमिस्टर १ व २

राज्यशास्त्र

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)
प्रथमावृत्ती : २०१९
बी. ए. (राज्यशास्त्र) भाग-१ पेपर १ व २ करिता
सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकारांने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : १,०००

■

प्रकाशक :
डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर
कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

■

मुद्रक :
श्री. बी. पी. पाटील
अधीक्षक,
शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

■

ISBN- 978-93-89327-18-2

- दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
  शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर-४१६ ००४ (भारत)
- दूरशिक्षण विभाग-विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांच्या विकसन अनुदानातून या साहित्याची निर्मिती केली आहे.

दूरशिक्षण केंद्र,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर

सत्र–१ पेपर–१ : राज्यशास्त्र परिचय
सत्र–२ पेपर–२ : भारतीय राज्यघटना

अभ्यास घटकांचे लेखक

लेखक	घटक क्रमांक
सत्र–१ पेपर–१ : राज्यशास्त्र परिचय	
प्रा. डॉ. आप्पासाहेब शामराव शेळके मा. श्री. आण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, हातकणंगले, जि. कोल्हापूर	१
प्रा. डॉ. दत्तात्रय सौदागर सावंत बाळासाहेब देसाई कॉलेज, पाटण, जि. सातारा	२
प्रा. डॉ. एच. एस. कुचेकर तुकाराम कृष्णाजी कोलेकर कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, नेसरी, ता. कालग, जि. कोल्हापूर	३
प्रा. आर. एस. कांबळे विश्वासराव नाईक कला, वाणिज्य आणि बाबा नाईक विज्ञान महाविद्यालय, शिराळा, ता. शिराळा, जि. सांगली	४
सत्र–२ पेपर–२ : भारतीय राज्यघटना	
प्रा. मोहन गणपती हजारे श्रीमंत बाबासाहेब देशमुख महाविद्यालय, आटपाडी, जि. सांगली	१
प्रा. आर. जी. मोंगले राजा शिवछत्रपती कला, वाणिज्य महाविद्यालय, महागांव	२
डॉ. अर्जुन गंगाराम येरगे श्री. संपतराव माने महाविद्यालय, खानापूर	३
प्रा. डॉ. दत्तात्रय सौदागर सावंत बाळासाहेब देसाई कॉलेज, पाटण, जि. सातारा	४

■ संपादक ■

डॉ. सुरेश कुंभार
राजा श्रीपतराव भगवंतराव महाविद्यालय, औंध,
ता. खटाव, जि. सातारा

डॉ. शिवाजी गुबराव पाटील
छत्रपती शिवाजी कॉलेज,
सातारा

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sci. College, Hatkanangale

घटक – १

राज्यशास्त्र परिचय

(Introduction to Political Science)

१.० उद्दिष्टे

१.१ प्रास्ताविक

१.२ विषय विवेचन

१.२.१ राज्यशास्त्राचा अर्थ

१.२.२ राज्यशास्त्राचे स्वरूप

१.२.३ राज्यशास्त्राची व्याप्ती

१.२.४ राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व

१.३ सारांश

१.४ स्वयं अध्ययन प्रश्न आणि उत्तरे

१.५ सरावासाठी स्वाध्याय

१.६ संदर्भ ग्रंथ / पुस्तके

१.७ पारिभाषिक शब्द

१.० उद्दिष्टे

या प्रकरणाच्या अभ्यासानंतर आपणास पुढील माहिती मिळेल.

१. राज्यशास्त्र म्हणजे काय ते समजून घेता येईल.

२. राज्यशास्त्राचे पारंपरिक व आधुनिक स्वरूप स्पष्ट करता येईल.

३. राज्यशास्त्राची व्याप्ती किती मोठी आहे हे लक्षात येईल.

४. राज्यशास्त्र आणि राजकारण या मधील फरक स्पष्ट करता येईल.

५. राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाचे महत्त्व स्पष्ट करता येईल.

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

CENTRE FOR DISTANCE EDUCATION

B. Com. Part I

Ability Enhancement Compulsory Course (CBCS)

(Compulsory English)

English for Business Communication

(Academic Year 2019-20 onwards)

(Semester I and II)

Copyright © Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur. (Maharashtra)
First Edition 2019

Prescribed for **B. Com. Part I**

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form by mimeography or any other means without permission in writing from the Shivaji University, Kolhapur (MS)

Copies : 1,000

Published by:
Dr. V. D. Nandavadekar
Registrar,
Shivaji University,
Kolhapur-416 004.

Printed by :

Shri. B. P. Patil
Superintendent,
Shivaji University Press,
Kolhapur-416 004

ISBN- 978-93-89327-41-0

- Further information about the Centre for Distance Education & Shivaji University may be obtained from the University Office at Vidyanagar, Kolhapur-416 004, India.
- This material has been produced out of the Developmental Grant from UGC, Distance Education Bureau, New Delhi.

Writing Team

Author's Name	Unit No
Semester-I	
Dr. Kalpana Gangatirkar Mahaveer Mahavidyalaya, Kolhapur	1
Dr. N. P. Khavare Shri. Annasaheb Dange Arts, Commerce & Science College, Hatkanangale, Dist. Kolhapur	2
Prin. Dr. Y. B. Gonde Arts College, Wagholi, Tal. Koregaon, Dist. Satara	3
Dr. Sunil G. Patil Arts and Commerce College, Kasegaon, Tal. Walwa, Dist. Sangli	4
Semester-II	
Dr. Prashantkumar Kamble Rajarshi Shahu College of Arts and Commerce, Rukadi, Tal. Hatkanangala, Dist. Kolhapur	5
Smt. S. R. Prabhune Mahila Mahavidyalaya, Mangalwar Peth Karad, Dist. Satara	6
Shri. Suhas Raut S. B. Khade Mahavidyalaya Koparde, Tal. Karveer, Dist. Kolhapur	7
Dr. Neeta Jokhe Deshbhakt A. B. Naik Arts and Science College, Chikhli, Tal. Shirala, Dist. Sangli	8

■ Editors ■

Dr. N. P. Khavare
Shri. Annasaheb Dange Arts, Commerce & Science College, Hatkanangale, Dist. Kolhapur

Dr. S. B. Bhambar
Tukaram Krishnaji Kolekar Arts and Commerce College, Nesari, Tal. Gadhinglaj, Dist. Kolhapur

CONTENTS

English For Business Communication

Semester I (Paper A)

Module 1	A) Developing Vocabulary	1
	B) On Saying Please - A. G. Gardiner	18
Module 2	A) Description	28
	B) The Unknown Citizen - W. H. Auden	42
Module 3	A) Narration	48
	B) Panch Parameshvar - Premchand	68
Module 4	A) Kabuliwala - Rabindranath Tagore	91
	B) Offering in the Temple - Desika Pillai	111
	C) Felling of the Bunyan Tree - Dilip Chitre	120

Semester II (Paper B)

Module 5	A) Business Correspondence	129
	B) Why does the Child Cry - Mulk Raj Anand	164
Module 6	A) Telephonic Communication	177
	B) The Necklace - Guy de Maupassant	190
Module 7	A) English for Specific Purposes	208
	B) I Thank You God - Bernard Dadie	228
Module 8	A) War - Luigi Pirandello	235
	B) The Cuckoo - William Wordsworth	249
	C) Let Me Not... - William Shakespeare	257

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College * Hatkanangale *

Shivaji University Kolhapur, Maharashtra

Centre For Distance Education

B. Com. Part-III

Semester-V : Paper-I (DSE-A1)
Semester-VI : Paper-III (DSE-A3)

Advanced Accountancy

(From Academic Year 2021-22 onwards)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

B. Com Part III

Semester V and VI

SIM IN ADVANCED ACCOUNTANCY PAPER I AND II

INDEX

Unit No.	Title	Page No.
	Semester V	
1	Bank Final Accounts (Vertical Format only)	[illegible]
2	a) Farm Accounting	[illegible]
	b) Hire Purchase System [illegible]	107
3	Insurance Claim - Loss of Stock [illegible]	[illegible]
4	[illegible] with practical problems [illegible]	[illegible]
	Semester VI	
1	Element of Cost	[illegible]
2	Financial Statement Analysis	
	a) Financial Statement Analysis	[illegible]
	b) Ratio Analysis	[illegible]
3	Cash Flow Analysis	[illegible]
4	GST Accounting with Practicals [illegible]	370

Scanned with OKEN Scanner

The system of Distance Education has the potential to fulfil the enormous responsibility of universalization and democratization of education by maintaining the standard of education, providing Education relevant to the needs of the country at reasonable costs and making optimum use of the media.

Our endeavour is :

1. to provide an alternative non-formal channel for higher education.
2. to reduce the pressure on the conventional university system by supplementing it.
3. to provide a means for continuing and life-long education so as to enrich the lives of people.
4. to bring higher education within the reach of those who have had no access to it.
5. to democratize higher education by providing access to large segments of the population-particularly the disadvantaged groups such as those living in remote and rural areas, including working people, women and other adults who wish to acquire and upgrade their knowledge and skills through studies in various fields.
6. to help those who wish to improve their educational qualifications and are interested in undertaking advanced studies of their interest, without being required to join as full time students.

Dr. V. N. Shinde
Ag. Registrar
Shivaji University, Kolhapur
Website : www.unishivaji.ac.in

Prof. (Dr.) D. K. More
Director
Centre for Distance and Online Education
Telephone No. : 2693771, 2693871, 2694171, 2694771

ISBN-978-93-92887-42-0

Scanned with OKEN Scanner

शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर, महाराष्ट्र

दूरशिक्षण केंद्र

बी. ए. भाग-२ : राज्यशास्त्र

भारतातील राजकीय प्रक्रिया (सत्र ३ : पेपर ३)

महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था (सत्र ४ : पेपर ५)

(शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पासून)

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)
प्रथमावृत्ती : २०२०
बी. ए. (राज्यशास्त्र) भाग-२ पेपर ३ व ५ करिता
सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : ८००

प्रकाशक :
डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर
कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

मुद्रक :
श्री. बी. पी. पाटील
अधीक्षक,
शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,
कोल्हापूर - ४१६ ००४.

ISBN-978-93-89327-79-3

★ दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर-४१६ ००४ (भारत)

दूरशिक्षण केंद्र,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

सत्र-३ : पेपर-३ : भारतातील राजकीय प्रक्रिया
सत्र-४ : पेपर-५ : महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था

अभ्यास घटकांचे लेखक

लेखक	घटक क्रमांक
सत्र-३ : पेपर-३ : भारतातील राजकीय प्रक्रिया	
प्रा. रावसाहेब गणपती मोंगले सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजा शिवछत्रपती कला, वाणिज्य महाविद्यालय, महागांव ता. गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर	१
प्रा. रावसाहेब कांबळे विश्वासराव नाईक कला, वाणिज्य आणि बाबा नाईक विज्ञान महाविद्यालय, शिराळा, जि. सांगली	२
प्रा. डॉ. एच. एस. कुचेकर तुकाराम कृष्णाजी कोलेकर कला आणि वाणिज्य महाविद्यालय, नेसरी, ता. गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर	३
प्रा. ए. एस. शेळके आण्णासाहेब डांगे आर्टस ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, हातकणंगले, जि. कोल्हापूर	४
सत्र-४ : पेपर-५ : महाराष्ट्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था	
प्रा. वर्षा मुरलिधर पोतदार श्रीमती आक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी	१
प्रा. मेघा पाटील मालती कन्या महाविद्यालय, इस्लामपूर	२
प्रा. अशोक बाबुराव जाधव शहाजीराजे महाविद्यालय, खटाव, ता. खटाव, जि. सातारा	३
प्रा. डॉ. दत्तात्तय सौदागर सावंत राज्यशास्त्र विभाग, वेणुताई चव्हाण कॉलेज, कराड	४

■ संपादक ■

प्रा. रावसाहेब गणपती मोंगले
सेवानिवृत्त प्राध्यापक, राजा शिवछत्रपती कला,
वाणिज्य महाविद्यालय, महागांव ता. गडहिंग्लज,
जि. कोल्हापूर

प्रा. पी. आर. बिराजदार
डॉ. घाळी कॉलेज, गडहिंग्लज,
ता. गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर

Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

© कुलसचिव, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)

प्रथमावृत्ती : २०२०

बी. ए. (राज्यशास्त्र) भाग–२ पेपर ३ व ५ करिता

सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : ८००

■

प्रकाशक :
डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर
कुलसचिव,
शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर – ४१६ ००४.

■

मुद्रक :
श्री. बी. पी. पाटील
अधीक्षक,
शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,
कोल्हापूर – ४१६ ००४.

■

ISBN-978-93-89327-79-3

★ दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर–४१६ ००४ (भारत)

Hon.Shri.Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College Hatkanangale

घटक - ४

भारतीय राजकारणातील प्रभावी घटक

४.० उद्दिष्टे

४.१ प्रास्ताविक

४.२ विषय विवेचन

 ४.२.१ जात आणि जातीयवादी राजकारण

 ४.२.२ धर्म आणि जमातवादी राजकारण

 ४.२.३ प्रादेशिकता वाद आणि विकास आव्हाने

४.३ सारांश

४.४ पारिभाषिक शब्द, शब्दार्थ इ.

४.५ सरावासाठी स्वाध्याय

४.६ स्वयं अध्ययन प्रश्नांची उत्तरे

४.७ अधिक वाचनासाठी संदर्भग्रंथ

४.० उद्दिष्टे

या घटकाचा अभ्यास केल्यानंतर आपणास,

- भारतीय राजकारणाची ओळख होईल.
- भारतीय राजकारणातील जात हा घटक किती महत्त्वाचा ठरतो हे समजेल.
- जातीयवादी राजकारणात कसे यावे याची ओळख होईल.
- धर्म आणि राजकारणाचा संबंध लक्षात येईल.

कोरोनानंतरचे जग

संपादक
प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार

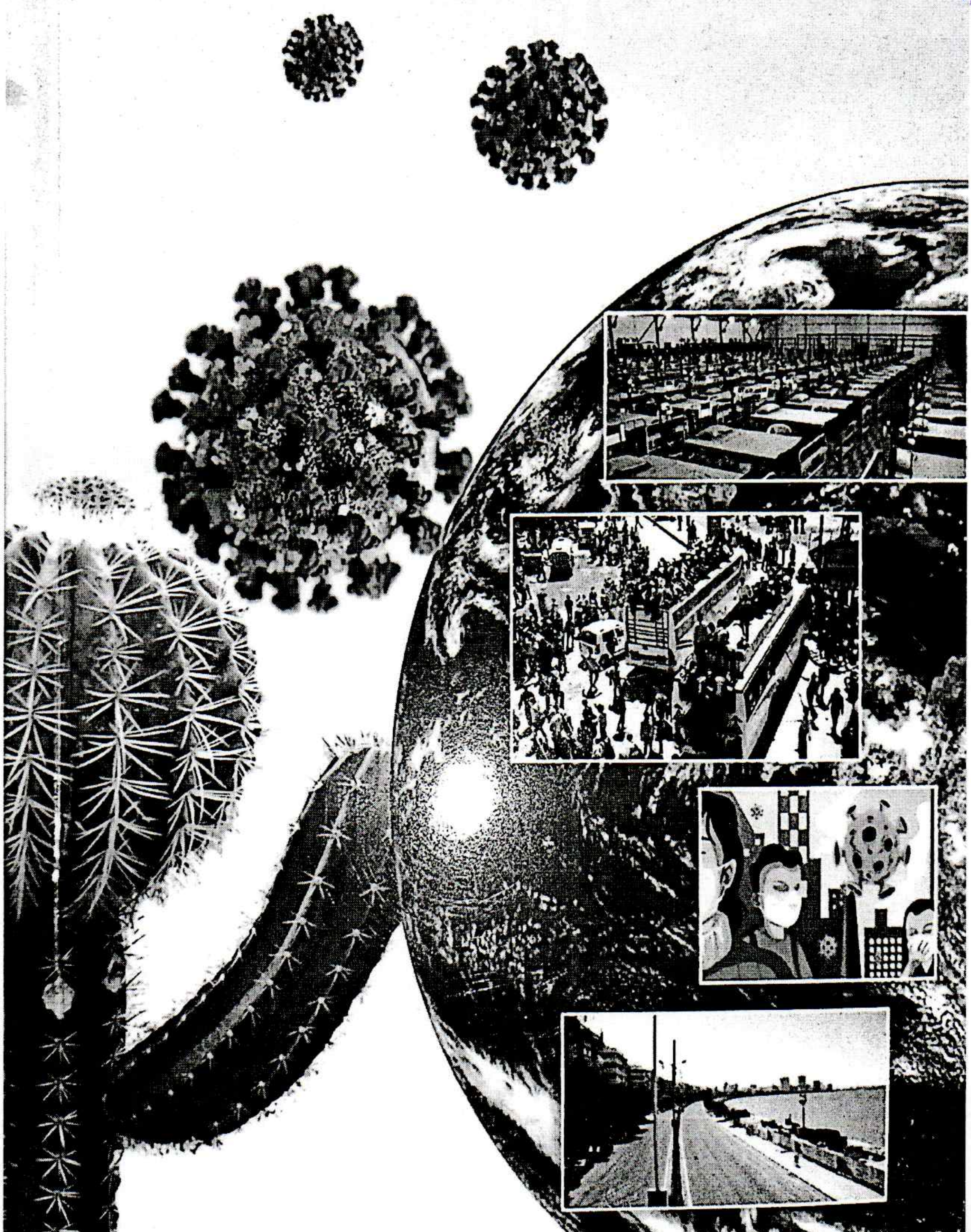

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College

Scanned with CamScanner

कोरोनानंतरचे जग / प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार

Coronanantarache Jag / Prn. Dr. Prakash Kumbhar

© संपादक

डॉ. प्रकाश कुंभार, कोल्हापूर

ISBN : 978-81-946572-9-3

संपादक

प्राचार्य डॉ. प्रकाश कुंभार

'गौराई', स.नं. ४८९, प्लॉट नं. ११-२ ई वॉर्ड, पायमल वसाहत,

जागृतीनगर, कोल्हापूर (महाराष्ट्र) ४१६ ००८. भ्रमणध्वनी : ९८२२१९४८०७

इ-मेल : prakashkumbhar4807@gmail.com

प्रकाशक

दादासाहेब काका जगदाळे

तेजश्री प्रकाशन

महालिंग मळा, यशवंत कॉलनीजवळ,

मु.पो. कबनूर, ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर - ४१६ १३८

भ्र. ८२७५६३८३९६

मुद्रक

भारती मुद्रणालय,

८३२ ई, शाहूपुरी, ४थी गल्ली, कोल्हापूर. - ४१६००१

फोन : (०२३१) २६५४३२९

प्रथमावृत्ती : दि. ३ जानेवारी, २०२१

मूल्य : रु. ६००/-

मलपृष्ठ -४ वर्ल्ड मजकूर साभार : उत्तम कांबळे, नाशिक

कोरोनाची छायाचित्रे साभार - आबासाहेब थोरात, नाशिक

थायलंड येथील कॅक्टस इमेजेस

कोरोना चित्रे आभार : किरण मोरे, इचलकरंजी.

डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर. drmshindeblogpootion

डॉ. अलोक जत्राटकर, कोल्हापूर. hptt priydrshan

(टीप : संपादकाच्या पूर्व परवानगीशिवाय या ग्रंथातील काही भाग व लेख इतरत्र प्रसिद्ध करू नये. केल्यास कायदेशीर कारवाई केली जाईल.)

Scanned with CamScan

२९.	कोरोनाने आपल्याला काय शिकवलं?	: तनुजा शिपूरकर	३०३
३०.	कोरोनाने बरंच काही शिकवलं	: डॉ. नितीन शिंदे	३०८
३१.	कोरोना आणि कोरोनानंतर	: डॉ. अजित मगदूम	३२१
३२.	अफवा आणि चुकीच्या माहितीची महामारी	: डॉ. प्रमोद गंगणमाले	३२६
३३.	कोरोनोत्तर मराठी साहित्यातील स्त्रीवाद	: डॉ. वंदना महाजन	३३८
३४.	कोव्हिड-१९ आणि स्त्रिया	: डॉ. मोना चिमोटे	३४७
३५.	कोरोनानंतरचे स्त्री भावविश्व : अपेक्षा	: डॉ. ऋतुजा वडसकर	३५६
३६.	कोरोना विषाणूचे दुष्परिणाम	: डॉ. सर्जेराव जाधव	३६४
३७.	'कोरोना'नंतरचे वास्तव आणि आव्हाने	: डॉ. सुजय पाटील	३७७
३८.	कोरोनानंतरचे जग	: डॉ. प्रवीण चंदनशिव	३८१
३९.	कोरोनाला आधार मानसशास्त्रीय मूल्यांचा	: डॉ. बी. एस. पाटील	३८८
४०.	कोरोनासोबत... कोरोनानंतर....	: डॉ. चंद्रकांत पोतदार	३९५
४१.	जगाला धडा देणारा कोरोना	: धनाजी सुर्वे	४०६
४२.	प्लेग आणि नोबेल कोरोना	: डॉ. केशव हरेल	४१६
४३.	कोरोना काळात जगण्याला बळ देणारी आकाशवाणी	: पूजा रेंदाळे-सुर्वे	४२८
४४.	योगसेतू आणि कोरोना	: अस्मिता हरेर	४३५
४५.	कोरोनाचा शिक्षण व्यवस्थेवरील परिणाम	: डॉ. अरुण शिंदे	४४३
४६.	कोरोना : विद्यार्थी आणि शिक्षण	: डॉ. महेश खरात	४५१
४७.	कोरोना आणि शिक्षण	: डॉ. वनश्री सोने-फाळके	४५८
४८.	कोरोना आणि महाविद्यालयीन शिक्षण	: डॉ. प्रकाश दुकळे	४६७
४९.	दृश्यकलेतील कोरोनानंतरचे अर्थजगत	: प्रा. बी. एस. पाटील	४७२
५०.	विश्वाला भारतीय अध्यात्माची गरज	: डॉ. दिपक स्वामी	४७५
५१.	कोरोनानंतरचे अध्यात्म	: डॉ. मल्लिकार्जुन माळगी	४८३
५२.	कोरोना आणि वारकरी संप्रदाय	: डॉ. धनंजय होनमाने	४८७
५३.	कोरोनानंतरच्या काळातील तरुणपिढीसमोरील आव्हाने	: डॉ. अमर कांबळे	५०५
५४.	कोरोना आणि मातंग समाज	: डॉ. शरद गायकवाड	५११
५५.	कोरोनाकाळातील घरेलु महिला कामगारांच्या समस्या	: डॉ. सुनिता अमृतसागर	५१६

Scanned with CamScan

Hon.Shri.Annasaheb Dange Arts,Com.& Sc.College, Hatkanangale

"Professional Challenges and Opportunities for Development of College Librarians"

EDITED BOOK

ISBN : 978-93-81249-30-7

By

Shivaji University College Librarians Association (SUCLA), Kolhapur

Scanned with CamScanner

Contents

Sr. No.	Title and Authors of Paper	Page No.
1	Use of Data Mining in the field of Library and Information Science **Adav (Dr.) R. P.**	5
2	Changing nature of Traditional Resources in Academic Libraries **Dr. Sahebrao G. Annapure**	9
3	Social Networking in Academic Libraries : The Potential Outcomes **Mrs. Dhanawanti Sunil Bamane**	11
4	Open Educational Resources and Massive Open Online Courses : Enhancing Quality of Online Education **Nagu N. Bansode, Priyanka S. Barpate, Sudharani D. Hajare**	15
5	Factors Related to Research in LIS Education **Bhagwat Vasant Bajarang**	19
6	Promotional Tricks and Tools to Liberate Information Resources **Dr. Prakash Bhairu Bilawar**	21
7	Skills and Competencies for KM Practice in Academic Libraries **Mr. Chavan Raghunath Ramchandra, Mr. Kadam Prabhakar Dattatray**	23
8	Information Literacy In Libraries **Miss. J. D. Hatkar, Mrs. Shubhada V. Mane-Jadhav**	29
9	LibCRM Software: Customer Relationship Management in Library services **Mr. Hemant Fransis Jadhav**	31
10	Professional Ethics for Librarianship **Balaji A. Kamble**	33
11	Cloud Computing and its impact on Library Services **Kamble Mahesh**	36
12	Use of Open Source Software's in Library Automation **Mrs. Pratibha S Kamble**	39
13	Application of Open Source Software's for Automation and Digitization of Libraries **Mr. Shivaji P. Kamble**	44
14	Change Management in Academic Libraries **Kamble Tanaji Laxman**	48
15	Use of Social Networking in Libraries **Ujwala Bandu Karsale**	52
16	Library Resources Sharing Through Networking **Dr. Khandekar G. B.**	55
17	Cloud Computing and Libraries **Dr. V. V. Kharade**	59
18	"Social Networking Tools : It's Applications in Libraries" **Mr. Sandip S. Kubal**	63

Scanned with CamScanner

References :

[1] *Anton, J. (1996). Customer relationship management: making hard decisions with soft numbers. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.*

[2] *Brown, S.A. (2000). Customer relationship management: a strategic imperative in the world of e-business. Toronto: John Wiley & Sons.*

[3] *Fjermestad, J. & Romano, N.C. (2006). Electronic customer relationship management. Armonk, NY: M.E. Sharp.*

[4] *Mitchell, J. (2003). Hug your customers: the proven way to personalize sales and achieve astounding results. New York: Hyperion.*

[5] *Rajola, F. (2003). Customer relationship management: organizational and technological perspectives. Berlin: Springer.*

[6] *Wagner, W. & Zubey, M. (2007). Customer relationship management: a people, process, and technology approach. Boston: Thomson. The Impact Of Customer Relationship Management URLhttp://www.wcfia.harvard.edu/us-japan/ research/pdf/06-13.ueno.pdf on 20/12/2019*

[7] *Internet Customer Relationship Management: A Vision for Higher Education URL=http:// net.educause.edu/ir/library/pdf/pub5006f.pdf on 20/12/2019*

[8] *https://www.springshare.com/libcrm/ on 20/12/2019*

Professional Ethics for Librarianship

Balaji A. Kamble

Librarian

Hon. Shri. Annasaheb Dange ACS College, Hatkanangale

INTRODUCTION :

Dr.S.R.Rangnathan the father of Indian Library Profession he had set up and designed the library profession as a active and important profession in India. He is define Five laws for library and information science it is the also a part of ethics of librarianship. Professional performances should conform to ethical principles to give customers full satisfaction for services rendered by professionals. A set of ethics is necessary for a profession to regulate and guide its conduct in professional activities. Libraries have been satisfying the user's thirst for knowledge by providing required information. They are adding to the boundaries of knowledge. "A librarian is a person who looks after the storage and retrieval of information. In a workplace, the librarian is usually a professional who is trained and educated to deal with information in a wide variety of formats and settings" (Wordi, 2010). A librarian helps users to navigate through the voyage of the internet and evaluate information efficiently. Library professionals act as a bridge between the library users and information sources. In order to make libraries a dynamic institution, library staff has to perform their professional responsibility in a right manner so that aim of libraries is achieved without any obstacle. This responsibility of library professionals to perform their duties in right manner has given rise to the concept of professional ethics in LIS profession (Priti Singh and Dr. Rajani Mishra,2017)

Historical Background of Ethics :

Ethics has been a subject of study and enquiry in philosophy which is as old as human history. There are three philosophical positions in ethical enquiry in the West, viz. monistic, relativistic and pluralistic. In Indian philosophical thought, moral behavior is closely 'associated with religious beliefs and practices. All these ideas; thoughts and theories lead to different aspects of studies of ethics, particularly in modern societies. Some of these studies relate to personal, organizational, professional; business ethics which quite often introduce conflicts in practical applications in the real life of an individual. In this Unit, however, we are concerned only with professional ethics, although the other aspects of ethical values are relevant and are in many ways interconnected.

Definitions :

1) The Oxford English Dictionary clears the meaning of the word ethics as the science of morals; the department of study concerned with the principles of human duty.

2) As a philosophical discipline of study, ethics is a systematic approach to understanding, analyzing, and distinguishing matters of right and wrong, good and bad, and admirable and deplorable as they relate to the well-being of and the relationships among sentient beings. Ethics is often used in connection with the activities of organizations and with the professional code of conduct: for instance, Library and information professionals code of ethics, which are often formalized in terms of exhaustive sets of rules or guidelines stating how employees are expected to behave in their workplaces.

3)The term ethics is derived from the Greek word "ethos" which means custom or character. Ethics is a set of moral

Scanned with CamScanner

EDUINDEX

Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

PUBLICATION CERTIFICATE

This publication certificate has been issued to

Mr.Balaji A.Kamble

For publication of research paper titled

Content Analysis of Journal of Indian Library Association (JILA) Published During January to December 2018

Published in *Studies in Indian Place Names (SIPN) with ISSN 2394-3114*

Vol. *40* **Issue** *60* **Month** *March* **Year** *2020*

Impact Factor *6.30*

The journal is indexed, peer reviewed and listed in UGC Care.

Editor

EDUindex Journals

www.eduindex.org

editor@eduindex.org

Note: This eCertificate is valid with published papers and the paper must be available online at the website under the network of EDUindex. For cross check you can contact at editor@eduindex.org

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College

प्रा. डॉ. अमर कांबळे

M.A., Ph.D., NET, SET

- **सहयोगी प्राध्यापक:** मा.श्री.अण्णासाहेब डांगे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, हातकणंगले, जि. कोल्हापूर.
- **अध्यक्ष:** करुणा बहुउद्देशीय संस्था (रजि.) इचलकरंजी
- **अध्यक्ष:** नालंदा ग्रंथालय व नालंदा प्रशासकीय सेवा अकादमी
- **सदस्य:** रोटरी क्लब ऑफ इचलकरंजी सेंट्रल
- **प्रकाशीत पुस्तके:** मराठी आदिवासी साहित्य, स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जाताना, मुलाखत कौशल्य
- **संपादित पुस्तके:** समग्र डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, समग्र अण्णा भाऊ साठे
- **अभ्यास दौरा:** श्रीलंका, थायलंड, भूतान, दुबई, सिंगापूर आणि मलेशिया
- **विविध पुरस्काराने सन्मानित.**

“ अखंड भारताच्या धार्मिक, सांस्कृतिक, सामाजिक आणि संस्थानिक पातळीवर स्वतःच्या व्यक्तिमत्वाची, कर्तृत्वाची छाप सोडणारे व्यक्तिमत्व म्हणजे राजमाता अहिल्यादेवी होळकर होय. सर्वस्व पणाला लावून, स्व.कर्तृत्वावर होळकर घराण्याची राज्यसंस्था लोकाभिमुख करणाऱ्या अहिल्यादेवी एक करारी, धाडसी, मुरब्बी, मुत्सद्दी, धोरणी, जाणत्या, द्रष्ट्या राज्यकर्त्या म्हणून ओळखल्या जातात. इतिहासातील एक कर्तृत्ववान स्त्री जिच्या वाट्याला अनंत वेदना, दुःख आले पण परिस्थितीवर स्वार होऊन सुभेदार मल्हारराव होळकर यांच्या द्रष्ट्या विश्वासार्हतेला जागून स्त्रीशक्तीचा नवा अध्याय ज्यांनी रचला त्या म्हणजे राजमाता अहिल्यादेवी होळकर होय. सदाचार, सद्वर्तन, पराकोटीची सोशिकता, समतेचा, मानवतेचा आदर्श, एक बुद्धिवंत, स्वामीनिष्ठ पराक्रमी वीरांगना म्हणजे राजमाता अहिल्यादेवी होळकर होय. प्रजाहित रक्षणारी, न्यायप्रणव, संत-महंत ज्ञानी साहित्यिक यांच्या सहवासात असणारी ज्ञानवंत वैरागी, सम्यक न्यायदेवता, सदैव कार्यतत्पर, अत्यंत साधी राहणी आणि विनयशील, व्रतस्थ, सत्वशील असणारी भारतीय इतिहासातील एकमेवाद्वितीय राणी म्हणून अहिल्यादेवी यांचा उल्लेख सन्मानाने करावा लागेल. ”

पुण्यश्लोक

अहिल्यादेवी होळकर

प्रा. डॉ. अमर कांबळे

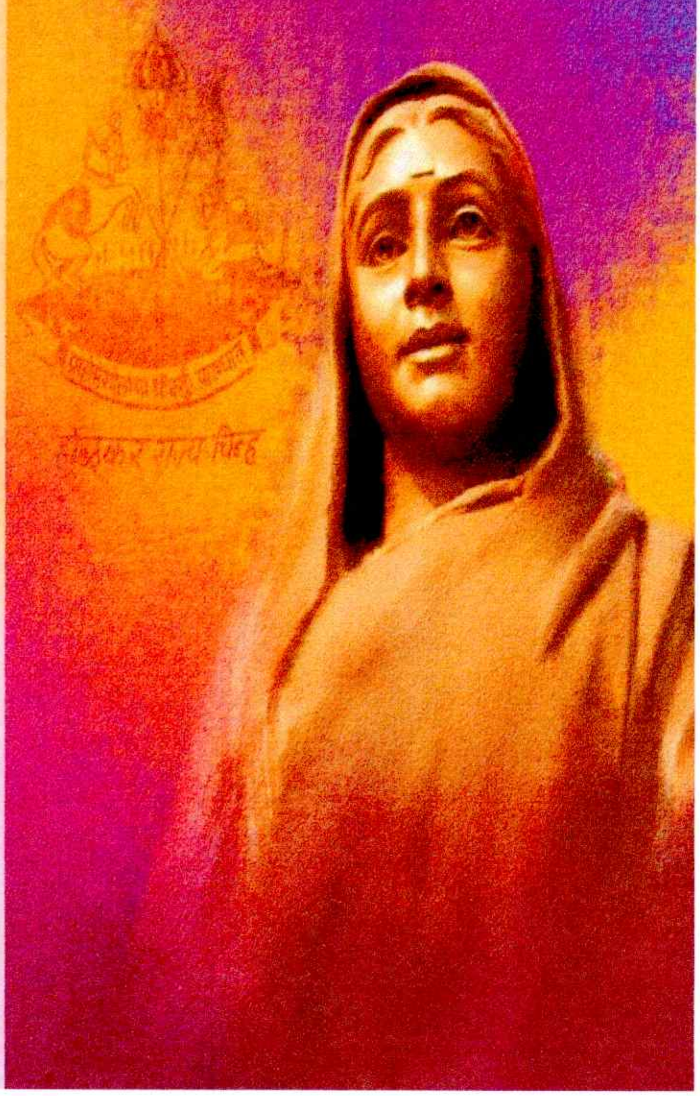

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर
प्रा. डॉ. अमर कांबळे
मो. ०९९२३६४६७५१, ०८८८८७५२२४४
Email- amarlk111@gmail.com

प्रकाशक
अनिल म्हमाने/प्रा. डॉ. शोभा चाळके
निर्मिती प्रकाशन
८७३, क/२, सी वॉर्ड, सिद्धीश्री प्लाझा,
राजाराम रोड, कोल्हापूर- ४१६००२
मो. ०९८२२४७२१०९, ०९८९०५५४३४०
Email-anilnirmiti@gmail.com

प्रथमावृत्ती : १२ जानेवारी २०२२
मुखपृष्ठ : विद्याधर कांबळे
मुद्रक : मिरर ऑफसेट, कोल्हापूर

ISBN : 978-93-87322-90-5

स्वागतमूल्य : रु. ६०/-

राजमाता अहिल्यादेवी होळकर यांचे क्रांतीकारक कार्य लोकजीवनात कायमस्वरूपी चिरंतन राहावे म्हणून त्यास शिल्पसृष्टीचे रूप देणारे, आपली वाणी, लेखणी तसेच आपले आयुष्य अहिल्यादेवी स्मारकासाठी चौंडी येथे ज्यांनी समर्पित केले ते महाराष्ट्राचे माजी मंत्री

मा. श्री. अण्णासाहेब डांगे

यांना समर्पित...

Estd : 1962
'A++' Accredited by NAAC (2021) with CGPA 3.52

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

सेंटर फॉर डिस्टन्स अँन्ड ऑनलाईन एज्युकेशन

प्रमाणपत्र

सेंटर फॉर डिस्टन्स अँन्ड ऑनलाईन एज्युकेशनकडून तयार करण्यात आलेल्या इतिहास विषयाच्या खालील स्वयं अध्ययन साहित्याचे डॉ. निरंजन कुलकर्णी, मा. श्री. आण्णासाहेब डांगे महाविद्यालय, हातकणंगले, ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर यांनी संपादन व घटक लेखन केले आहे.

अ.क्र	स्वयंअध्ययन साहित्याचे नाव	लेखन व संपादन कामाचा तपशील	आयएसबीएन नंबर
१	बी. ए. भाग ३ इतिहास : पेपर ७ प्रारंभीचा भारत पेपर १२ प्राचीन भारत	संपादन सत्र ५ मधील घटक क्रमांक १ व २ चे लेखन सत्र ६ मधील घटक क्रमांक १ व ४ चे लेखन	978-93-92887-18-5

संचालक

संदर्भ : शि.वि./सीडीओई/ 1440

दिनांक : 06 AUG 2022

Centre for Distance And Online Education
Kolhapur.
Shivaji University

शिवाजी विद्यापीठ,
कोल्हापूर, महाराष्ट्र

दूरशिक्षण केंद्र

बी.ए. भाग-३ इतिहास

सत्र ५ : पेपर-११ DSE-E65

इतिहासाचे सिद्धांत

सत्र ६ : पेपर-१६ DSE-E190

इतिहासाच्या पद्धती आणि उपयोजन

(शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून)

© **कुलसचिव**, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)

प्रथमावृत्ती : २०२२

बी. ए. भाग - ३ करिता

सर्व हक्क स्वाधीन. शिवाजी विद्यापीठाच्या परवानगीशिवाय कोणत्याही प्रकाराने नक्कल करता येणार नाही.

प्रती : ५००

प्रकाशक :

डॉ. व्ही. एन. शिंदे

प्रभारी कुलसचिव,

शिवाजी विद्यापीठ,

कोल्हापूर - ४१६ ००४.

मुद्रक :

श्री. बी. पी. पाटील

अधीक्षक,

शिवाजी विद्यापीठ मुद्रणालय,

कोल्हापूर - ४१६ ००४.

ISBN- 978-93-92887-65-9

★ दूरशिक्षण केंद्र आणि शिवाजी विद्यापीठ याबद्दलची माहिती पुढील पत्त्यावर मिळू शकेल.
शिवाजी विद्यापीठ, विद्यानगर, कोल्हापूर-४१६ ००४ (भारत)

अभ्यास घटकांचे लेखक

लेखन सहभाग	सत्र–५ घटक क्रमांक	सत्र–६ घटक क्रमांक
डॉ. संघमित्रा विठ्ठलराव सरवदे श्री. आण्णासाहेब डांगे आर्टस अ‍ॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, हातकणंगले	१	–
डॉ. रणजित माने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय, पेठवडगांव	२	–
डॉ. अजितकुमार दादासो जाधव आर्टस अ‍ॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, नागठाणे, ता. जि. सातारा	३	–
डॉ. धीरज शिंदे श्रीमती आक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी	४	–
डॉ. अर्चना जाधव शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे कॉलेज, मिरज **डॉ. मुफिद मुजावर** दूरशिक्षण केंद्र, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	–	१
डॉ. सुरेश शिखरे श्री शहाजी छत्रपती महाविद्यालय, दसरा चौक, कोल्हापूर	–	२, ३
डॉ. संजय नवले श्री संत गाडगेबाबा महाविद्यालय, कापशी, ता. शाहूवाडी	–	३
डॉ. शिवाजी जाधव श्री शहाजी छत्रपती महाविद्यालय, दसरा चौक, कोल्हापूर	–	४

■ संपादक ■

प्रा. डॉ. अवनीश पाटील
इतिहास अधिविभागप्रमुख,
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

डॉ. सुरेश वसंत शिखरे
श्री शहाजी छत्रपती महाविद्यालय,
दसरा चौक, कोल्हापूर

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

घटक – १

इतिहास : व्याख्या व व्याप्ती

अनुक्रमणिका :

१.० उद्दिष्ट्ये

१.१ प्रास्ताविक

१.२ विषय विवेचन

१.२.१ इतिहास – व्याख्या, व्याप्ती आणि स्वरूप

१.२.२ इतिहासाचे प्रकार

१.२.३ आंतरशाखीय दृष्टिकोन

१.३ पारिभाषिक शब्द, शब्दार्थ

१.४ स्वयं अध्ययन प्रश्नांची उत्तरे

१.५ सारांश

१.६ सरावासाठी स्वाध्याय

१.७ संदर्भ ग्रंथ

१.० उद्दिष्ट्ये :

या घटकाच्या अभ्यासानंतर आपणांस खालील माहिती स्पष्ट करता येईल.

- इतिहास म्हणजे काय? याचा अर्थ सांगता येईल.
- विविध इतिहासकारांनी केलेल्या इतिहासाच्या व्याख्यांचे चिकित्सक परिक्षण करता येईल.
- या व्याख्याद्वारे मानव इतिहासाकडे बघण्याचा दृष्टिकोन विविध कालखंडात कसा विकसित होत गेला हे सांगता येईल.
- इतिहास या ज्ञानशाखेचे स्वरूप समजावून घेता येईल.
- इतिहासाची व्याप्ती व प्रकार समजावून घेता येतील.
- इतिहासाचा सहाय्यकारी ज्ञानशाखा व इतिहास यांच्यातील परस्पर संबंध व महत्त्व अधोरेखित करता येईल.

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

ISBN: 978-81-957702-9-8

।। दुरितांचे तिमिर जावो ।।

Azadi Ka Amrit Mahotsav

"Celebrating
75th Anniversary
of Indian Freedom Struggle"

UNSUNG HEROES OF THE INDIAN FREEDOM STRUGGLE (1757-1947)

Proceeding of
Indian Council of Social Science Research (ICSSR)

sponsored
Two Days National Seminar (Offline)

organized by
**Dept. of History,
Hon. Shri. Annasaheb Dange
Arts, Commerce and Science College,
Hatkanangale**

Edited by
Niranjan Kulkarni
Sanghamitra Sarvade

3-4 June 2022

ISBN: 978-81-957702-9-8

"Celebrating 75th Anniversary of Indian Freedom Struggle"

Unsung Heroes of the Indian Freedom Struggle (1757-1947)

Proceeding of
Indian Council of Social Science Research (ICSSR)
Sponsored
Two Days National Seminar (Offline)
organized by
Dept. of History,
Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Commerce and Science College,
Hatkanangale

Editted by

Niranjan Kulkarni
Sanghamitra Sarvade

Dept. of History, ADACS College, Hatkanangale

Akshar-dalan, Kolhapur

2022

Unsung Heroes of the Indian Freedom Struggle (1757-1947)

भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील उपेक्षित नायक (१७५७-१९४७)

ISBN: 978-81-957702-9-8

Editors

Professor Niranjan Kulkarni

Dr. Sanghamitra Sarvade

© Professor Niranjan Kulkarni

Publisher

Dept. of History, ADACS College, Hatkanangale

&

Akshar Dalan,

2141 B, Nirmalay Plaza, Kolekar tikti,

Mangalvar peth, Kolhapur

akshardalan@gmail.com

Printer

Bharati Digital, Shahupuri, Kolhapur

Cover and Layout Design

Artmind Designing Solutions, Kolhapur

2022

This proceeding is published with the financial asistance from Indian Council of Social Science Research (ICSSR)

For Private Circulation only.

The college do not share the views expressed in the content of the procceding.

"In spite of the abundance of historical works on modern India/Indian national movement due to the invaluable contributions made by the above schools/scholars, and even after 75 long years of India's independence, even today we speak and write about the unsung heroes/heroines of India's struggle for freedom. In a way this seems to be a paradox. In another way it need not be a paradox as history writing is unending/a continuous process, and unearthing of new sources of history makes it necessary to rewrite the past, and contribute new writings about the past."

Dr. N. Shyam Bhat
Former Professor and HOD,
Dept. of History and Former Dean, Social Science Faculty, Goa University

Professor Niranjan Kulkarni is working as Professor and Head, Dept. of History (UG and PG), Hon. Shri. Annasaheb Dange College, Hatkanangale. His area of spcialization is Ancient and Medieval Indian History-Culture and Archaeology. *New Trends in Historiography: with special reference to Deccan*, *The Early History of Southern Deccan*, *Medieval Miraj: An Inquiry into Maratha Archaeology* are some of his publications.

Dr. Sanghamitra Saravde is working as Associate Professor in Dept. of History (UG and PG), Hon. Shri. Annasaheb Dange College, Hatkanangale. Her area of spcialization is Feminist History and Historiography.

Hon. Shri Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

MARKETING MANAGEMENT

Mr. C B GOPINATH
Dr. AMBRISH
Prof. V. PRABAVATHI
Dr. ASHOK PANDURANG JADHAV

αIP

Title of the Book: MARKETING MANAGEMENT

Edition: First - 2023

Copyrights © Authors

No part of this text book may be reproduced or transmitted in any form by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the copyright owners.

Disclaimer

The authors are solely responsible for the contents published in this text book. The publishers or editors do not take any responsibility for the same in any manner. Errors, if any, are purely unintentional and readers are requested to communicate such errors to the editors or publishers to avoid discrepancies in future.

ISBN: 978-93-5762-123-6
MRP: Rs. 600/-
PUBLISHER & PRINTER: Alpha International Publication (AIP),
3/725/2, Kammangudi, Adichapuram,
Thiruvarur District, Tamilnadu- 614717, INDIA

Email: editoraippublications@gmail.com

Website: www.alphainternationalpublication.com

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

	3.4 Branding Strategies	112
	3.5 New Product Development	115
	3.6 Product Mix	120
	3.7 Product Life Cycle Strategy	125
	3.8 Pricing	129
	3.9 Factors to Consider for Pricing	133
	3.10 General Pricing Approaches	135
	Question	138
IV	4.1 Marketing Channels	140
	4.2 Communication Marketing Channels	154
	4.3 Channel Design Management	160
	4.4 Channel Conflict	167
	4.5 Marketing Communication Mix	172
	4.6 Integrated Marketing Communications	174
	4.7 Communication Process	177
	Question	184
V	5.1 Competitive Analysis	187
	5.2 Strategies Balancing	193
	5.3 Competitor Orientations	195
	5.4 Global Market Environment	201
	5.5 Social Responsibility And Marketing Ethics	207
	5.6 Socially Responsible Marketing	213
	5.7 Green Marketing	215
	5.8 Digital Marketing	219
	Question	226

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

Hon. Shri. Annasaheb Dange Arts, Com. & Sc. College, Hatkanangale

QUESTION

1. What is competitive market research?
2. How to do a Competitive Analysis
3. Explain the Methods of Competitive Advantages.
4. What is the Global Marketing Environment?
5. Why do international businesses need to care about the global marketing environment?
6. What is Social Responsibility Marketing?
7. What Is Corporate Social Responsibility (CSR)?
8. Why Do You Need Social Responsibility Marketing?
9. What Is Digital Marketing?

Case studies

1. A company was marketing 'water purifiers' which were very popular due to their quality and after sales services provided to the customers. The company was a leading company in the market and earning huge profits. Because of huge profits the company ignored the after sales services. As a result its relations with the customers got spoiled and the image of the company was damaged in the public. Top management became concerned when the profits for the current quarter fell steeply. On analysis it was revealed that ignoring the after sales services was its reason. Therefore the company took all possible measures to protect and promote its favorable image in the eyes of the public. As a result the goodwill of the company improved in the society.